

Tussenevaluatie ‘Regionaal waterprogramma: Water stuurt (2021-2027)’ provincie Gelderland

26 januari 2026

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Verantwoording

Titel	Tussenevaluatie 'Regionaal waterprogramma: Water stuurt (2021-2027)' provincie Gelderland
Opdrachtgever	Provincie Gelderland
Projectleider	Martijn Mekkink (TAUW)
Auteur(s)	Alisa van Gent (TAUW), Lise Derksen (Arcadis), Michel Moens (Arcadis)
2e lezer	Martijn Mekkink (TAUW)
Kenmerk	R001-1304054AVG-V01-pws-NL
Aantal pagina's	57 (exclusief bijlagen)
Datum	26 januari 2026
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

TAUW bv
Handelskade 37
Postbus 133
7400 AC Deventer
T +31 57 06 99 91 1
E info.deventer@tauw.com

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Inhoud

Afkortingenlijst	5
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel	6
1.3 Leeswijzer	7
2 Regionaal waterprogramma 2021-2027	8
2.1 Schoon, voldoende en veilig water	8
2.2 Maatschappelijke functies	8
2.3 Waterthema's	9
2.4 Uitgangspunten	9
3 Werkwijze	10
3.1 Opzet	10
3.2 Bronnenlijst	11
4 Hoogwaterveiligheid	12
4.1 Voortgang	12
4.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid	17
4.3 Samenwerking	17
5 Waterkwaliteit	18
5.1 Voortgang	18
5.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid	26
5.3 Samenwerking	26
6 Klimaatadaptatie	26
6.1 Voortgang	26
6.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid	36
6.3 Samenwerking	36
7 Natuurdoelen	38
7.1 Voortgang	38
7.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid	45
7.3 Samenwerking	46
8 Economie en recreatie	46

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

8.1	Voortgang.....	46
8.2	Doeltreffendheid en doelmatigheid	50
8.3	Samenwerking	51
9	Overkoepelende bevindingen.....	52
10	Conclusies en aanbevelingen.....	54
10.1	Conclusies.....	54
10.2	Aanbevelingen	56
10.2.1	Uitvoering programma 2026-2027.....	57
Bijlage 1	Onderwerpen in het RWP	
Bijlage 2	Samenvattingen aangeleverde bronnen	
Bijlage 3	Suggesties voor een volgend RWP	

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Afkortingenlijst

Akorting	Betekenis
ANLb	Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer
ASV	Aanvullende Strategische Voorraden
Bkl	Besluit kwaliteit leefomgeving
DAW	Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer
DIWA	Drought Strategies in Water Management
DPRA	Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie
DPZW	Deltaprogramma Zoetwater
EVZ	Ecologische Verbindingszone
GLB	Gemeenschappelijk Landbouw Beleid
GNN	Gelders Natuurnetwerk
HWBP	Hoogwaterbeschermingsprogramma
IPO	Interprovinciaal Overleg
IRM	Integraal Riviermanagement
KRW	Kaderrichtlijn water
LESA	Landschapsecologische Systeemanalyse
LVVN	Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport
NBW	Nationaal Bestuursakkoord Water
NDFF	Nationale Databank Flora en Fauna
NPLG	Nationaal Programma Landelijk Gebied
NSOB	Nederlandse School voor Openbaar Bestuur
NWP	Nationaal Water Programma
ORBP	Overstromingsrisicobeheerplan
PAGW	Programma Aanpak Grotere Wateren
PFAS	Per- en Polyfluoralkylsstoffen
RAP	Regionaal Adaptatie Plan
RAS	Regionale adaptatiestrategie
RDO	Regionaal Droogte Overleg
ROR	Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
RWP	Regionaal waterprogramma van provincie Gelderland
SAMP	Strategisch Asset Management Plan
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
UGG	Uitvoeringsprogramma Gebiedsdossiers Grondwaterbescherming
VLGG	Programma Vitaal landelijk gebied Gelderland
VTH	Vergunningverlening, Toezicht, Handhaving
WRIJ	Waterschap Rijn en IJssel
WSRL	Waterschap Rivierenland
WSV&V	Waterschap Vallei en Veluwe
ZON	Zoetwatervoorziening Oost-Nederland

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het Regionaal waterprogramma 2021-2027 (RWP) van de provincie Gelderland richt zich op het samen met partners voorbereiden op het watersysteem van de toekomst: 'Een watersysteem dat bijdraagt aan een gezond, veilig, schoon en welvarend Gelderland en dat zelf ook van waarde is: schoon, bestand tegen het veranderende klimaat en met genoeg soorten planten en dieren.' Het RWP loopt af in 2027. De provincie is voornemens om voor de periode 2028-2033 een nieuw programma op te stellen, waarmee wordt ingespeeld op veranderende omstandigheden en nieuwe inzichten. Het uitvoeren van een tussenevaluatie van het huidige programma biedt hiervoor waardevolle inzichten, zoals de effectiviteit van het huidige programma en de kritische succes- en faalfactoren. Het resultaat van deze tussenevaluatie helpt om de huidige doelen en eventueel beschikbare indicatoren te toetsen en eventueel bij te stellen voor de volgende programmaperiode. In enkele gevallen is het ook mogelijk om de aanbevelingen toe te passen in de afronding van het huidige programma (tot en met 2027).

1.2 Doel

Het doel van deze tussenevaluatie van het RWP is antwoord krijgen op de volgende hoofdvragen:

1. In hoeverre liggen de gestelde doelen in het RWP 2021-2027 op koers of zijn al behaald?
2. Wat zijn de kritische succes- en faalfactoren voor het behalen van de doelstellingen?
3. Welke aanbevelingen voor het nieuwe RWP volgen uit de tussenevaluatie?

De focus van de tussenevaluatie ligt op de hoofdlijnen van beleid en de gestelde doelen en niet op processen, projecten of losse activiteiten. Onderwerpen buiten de scope zijn: interne organisatie van de provincie, kwaliteit van het ruimtelijk beleid als geheel, taken van waterschappen, buurprovincies, Vitens, terreinbeherende organisaties en gemeenten.

De evaluatie van het RWP was ook een casus in het onderzoek in het kader van art. 217a Provinciewet, met als onderwerp beleidsevaluaties. Artikel 217a van de Provinciewet stelt dat Gedeputeerde Staten onderzoek moeten uitvoeren naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur.

De onderzoeksvraag in het 217a onderzoek 2025 over beleidsevaluaties is:

In hoeverre worden beleidsevaluaties (ex-ante, ex-durante, ex-post) bij de provincie Gelderland toegepast en wat is er nog nodig om invulling te geven aan de ambitie om meer te doen met beleidsevaluaties, opdat dit kan bijdragen aan vergroting van de realisatiekracht?

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

1.3 Leeswijzer

Dit tussenevaluatierapport is als volgt opgebouwd: Hoofdstuk 2 geeft een beknopte samenvatting van het te evalueren Regionale Waterbeheerprogramma (RWP). Hoofdstuk 3 beschrijft de wijze waarop de tussenevaluatie is uitgevoerd en welke kaders hiervoor zijn meegegeven door de provincie. Hoofdstuk 4 tot en met 8 geeft per thema een overzicht van de voortgang, de doelmatigheid en effectiviteit van het gevoerde beleid en de samenwerking. In hoofdstuk 9 zijn de thema-overstijgende bevindingen opgenomen. Hoofdstuk 10 bevat de conclusies en aanbevelingen.

Bijlage 1 bevat een samenvattend overzicht van de onderwerpen van het RWP. In bijlage 2 zijn de toegezonden bronnen samengevat. Bijlage 3 biedt een overzicht van suggesties en aandachtspunten voor het nieuw op te stellen RWP.

2 Regionaal waterprogramma 2021-2027

2.1 Schoon, voldoende en veilig water

Ten tijde van het opstellen van het Regionaal waterprogramma 2021-2027 was de Waterwet nog van kracht. Het programma is al wel in de geest van de toen op handen zijnde Omgevingswet opgesteld. Met het RWP geeft de provincie uitvoering aan de Europese richtlijnen over water, zoals oppervlaktewater (Kaderrichtlijn Water, KRW), grondwater (Grondwaterrichtlijn), zwemwater (Zwemwaterrichtlijn) en overstromingsrisico's (Richtlijn Overstromingsrisico's, ROR).

Het RWP is in lijn met de omgevingsvisie Gaaf Gelderland (2018). Het RWP geeft invulling aan de omgevingsvisie voor waterbeheer en beschrijft welke doelen provincie Gelderland wil bereiken en met welk pakket aan acties en maatregelen. Naast de wettelijk uit te voeren taken beschrijft het ook de integrale, strategische beleidsuitwerking van het regionaal waterbeheer. Het RWP is thema- en objectgericht opgesteld (de inhoud is gelinkt aan geografische locaties).

2.2 Maatschappelijke functies

Op grond van artikel 4.4 van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) zijn in het RWP de maatschappelijke functies beleidsmatig vastgelegd voor de betreffende regionale wateren en/of grondwater. Deze vastgelegde maatschappelijke functies spelen een rol bij de beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor een milieubelastende activiteit die gevolgen kan hebben voor watersystemen of voor een wateractiviteit. Het uitgangspunt is dat nieuwe activiteiten alleen zijn toegestaan wanneer zij passen bij de functies die het water vervult, zoals drinkwaterwinning, natuur, zwemwater of ecologische verbindingen. Hiermee beschermt de provincie de beschikbaarheid en kwaliteit van water voor mens en natuur.

Provincie Gelderland heeft de volgende maatschappelijke functies vastgelegd:

- Bescherming openbare drinkwatervoorziening (waterwingebied, grondwaterbeschermingsgebied, boringsvrije zone, koude-warmteopslagvrije zone, intrekgebieden en bescherming oppervlaktewater voor drinkwaterbereiding, kwetsbare en minder kwetsbare drinkwaterreserveringsgebieden)
- Bescherming andere (private) onttrekkingen voor menselijke consumptie
- Oppervlaktewaterlichamen
- Grondwaterlichamen KRW
- Natte landnatuur
- Beschermingszone natte landnatuur
- Ecologische verbindingzones
- Natuurwateren
- Zwemwater

In bijzondere gevallen kan worden afgeweken van deze vastgelegde functies, maar alleen wanneer dit noodzakelijk is voor een project, de afwijking beperkt blijft, voldoende draagvlak heeft en de oorspronkelijke functie niet haalbaar blijkt. Dit biedt ruimte om projecten goed uitvoerbaar te houden, terwijl de bescherming van het watersysteem centraal blijft staan.

2.3 Waterthema's

Het RWP bevat een aantal actielijnen. Deze zijn in het programma uitgewerkt in rolbeschrijving en acties/maatregelen. De actielijnen (hieronder vetgedrukt) zijn:

- De **samenwerking** richt zich op het samen met gemeenten, waterschappen en Vitens als één overheid werken om de ambities uit de Omgevingsvisie Gaaf Gelderland waar te maken. Ook zoekt de provincie internationale samenwerking op
- **Hoogwaterveiligheid** gaat over het werken aan de bescherming tegen overstromingen vanuit de grote rivieren en de regionale wateren door onder andere dijkversterkingsprojecten en gebiedsontwikkeling
- **Waterkwaliteit** gaat over het werken aan het behalen van de doelen Kaderrichtlijn Water om zo de kwaliteit, kwantiteit en het duurzaam gebruik van het oppervlaktewater, grondwater en drinkwater te garanderen, vervuiling te voorkomen en de gevolgen van vervuiling te beperken
- Met betrekking tot **klimaatadaptatie** wil de provincie dat het natuurlijk bodem- en watersysteem leidend is bij ruimtelijke ontwikkelingen, om zo de negatieve impact die klimaatverandering heeft op het watersysteem en de gebruikers hiervan te voorkomen en beperken. Het gaat bij deze actielijn ook om droogte-aanpak, duurzaam voorraadbeheer en grondwaterbesparing
- De **natuurdoelen** zijn gericht op het streven naar herstel, behoud en verbetering van de ecologische kwaliteit van natuurgebieden binnen het Gelders Natuurnetwerk door onder andere natuurinclusief waterbeheer en verbinding van natuurgebieden
- De actielijn **economie en recreatie** is erop gericht om het watersysteem zowel duurzaam als geschikt voor landbouw te houden. Het gaat hierbij ook om voldoende zwemwateren van goede kwaliteit en een aantal specifiek aangewezen regionale wateren voor de beroepsvaart

2.4 Uitgangspunten

Het waterbeleid volgens het RWP 2021-2027 is gestoeld op drie uitgangspunten:

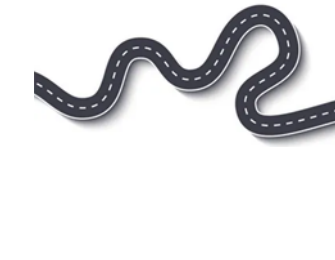

1. Voorkomen is beter dan genezen. Het bodem- en watersysteem is een belangrijke basis voor onze fysieke leefomgeving en een sleutel naar duurzaamheid en klimaatbestendigheid. De provincie werkt aan herstel en zorgt dat nieuwe functies en nieuwe ontwikkelingen het systeem versterken
2. Als ontwikkelingen verwachte negatieve effecten hebben op het bodem- en watersysteem, verwacht de provincie dat initiatiefnemers maatregelen nemen om die te beperken en/of te compenseren
3. Een gebiedsgerichte aanpak om effectief te kunnen werken aan het verminderen van stikstof en uitstoot van CO₂, de aanpak van PFAS, medicijnresten en nieuwe stoffen, aanpassing aan het veranderende klimaat, vergroten van de biodiversiteit, de stijgende vraag naar grond- en drinkwater en ruimte voor nieuwe woningen of natuur

3 Werkwijze

3.1 Opzet

Er is gekozen om in de tussenevaluatie aan te sluiten bij de actielijnen (hoofdingeling) van het RWP. Mede vanwege de doorlooptijd (3 maanden) van deze tussenevaluatie is een bureaustudie uitgevoerd, zijn per thema werksessies georganiseerd en aanvullende interviews afgenomen. Vervolgens zijn de resultaten geanalyseerd en in dit rapport verwerkt.

Er zijn in totaal 5 werksessies gehouden om in een zo kort mogelijke tijd zoveel mogelijk informatie op te halen. Per actielijn uit het RWP (zie ook bijlage 1) heeft een werksessie plaatsgevonden met betrokken medewerkers van de provincie en, afhankelijk van het thema, stakeholders vanuit de waterschappen en Vitens. Het thema samenwerking is als overkoepelend thema in elke werksessie behandeld. De actielijnen zijn geëvalueerd op basis van de volgende structuur:

Voortgang	Doeltreffendheid	Doelmatigheid	Samenwerking
			
<p>Een beschrijving van de voorgenomen acties/maatregelen, met een evaluatie van de voortgang</p>	<p>De mate waarin de doelen bereikt worden door uitvoering van de maatregelen (effectiviteit), met de redenen</p>	<p>De verhouding tussen inspanning en behalen van de doelen. Vanwege ontbreken van financiële gegevens is de inschatting van de doelmatigheid van maatregelen kwalitatief en kort</p>	<p>Een beschrijving van met wie en hoe er samengewerkt is voor het realiseren van een doel.</p>

In de werksessies zijn de maatregelen beoordeeld op voortgang. Hierin zijn de volgende categorieën onderscheiden:

- Gedaan wat is afgesproken
- Gedaan wat is afgesproken, andere partijen dan provincie zijn aan zet om het verder te brengen
- Loopt nog, project ligt op schema
- Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil
- Project uitgevoerd wat niet in RWP was opgenomen, maar daar wel in opgenomen had moeten/kunnen worden
- Project stopgezet

Tijdens de werksessie zijn dus ook maatregelen/acties opgehaald die bijdragen aan de doelen van de actielijn maar niet zijn opgenomen in het RWP.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Van elke werksessie is een verslag gemaakt. Dit verslag is na afloop teruggekoppeld aan alle genodigden en toegestuurd aan de waterschappen en Vitens. Alle genodigden hebben minimaal 2 weken de tijd gehad om hierop te reageren. Hier is niet in alle gevallen gebruik van gemaakt. In een enkel geval zijn een aantal genodigden geïnterviewd:

- Projectleider opstellen RWP 'Water stuurt' van de provincie Gelderland
- Beleidsadviseur water en landbouw, Waterschap Rijn en IJssel
- Beleidsadviseur Mobiliteit, Logistiek en Goederenvervoer provincie Gelderland

Na de werksessies is een analyse gedaan van de onderzochte bronnen in de bureaustudie, de input vanuit de werksessies en reacties daarop en de nagezonden informatie. Dat is verwerkt in de beschrijving van voortgang, doeltreffendheid en doelmatigheid, en samenwerking per actielijn.

3.2 Bronnenlijst

Voorafgaand aan de werksessies zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Provincie Gelderland: De Omgevingsvisie Gaaf Gelderland. December 2018 (vastgesteld PS2019-158)
- Provincie Gelderland: Statenstukken Tussentijdse evaluatie voortgang Kaderrichtlijn Water provincie Gelderland 2025. Juni 2025
- Provincie Gelderland: Regionaal waterprogramma. December 2021 (vastgesteld PS2021-724)
- Provincie Gelderland: Tabel Regionaal Waterprogramma doelen, indicatoren, datatype en bron. Status werkdocument. Datum onbekend
- Samenwerkingsovereenkomst 2022-2027 Provincie Gelderland en Waterschap Vallei en Veluwe inclusief fiche. December 2021
- Samenwerkingsovereenkomst 2022-2027 Provincie Gelderland en Waterschap Rijn en IJssel inclusief fiche. December 2021
- Samenwerkingsovereenkomst 2022-2027 Provincie Gelderland en Waterschap Rivierenland inclusief fiche. December 2021
- Provincie Gelderland: Doelenboom Water. Werkdocument

De volgende informatie is nagezonden en gebruikt:

- Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd en Mulier instituut: Behoeftonderzoek zwemwater Gelderland. Januari 2023
- Bureau ZET: Evaluatie ecologische verbindingzones in Gelderland. Juni 2022
- H+N+S en Witteveen+Bos: Het watersysteem in balans: verkenning toekomstperspectief Achterhoek & Liemers. Spoor 1. Juni 2023
- Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NSOB): Kwesties op de kaart: 'strategische ontwikkelrichtingen voor de netwerkaanpak van droogte in de Achterhoek en de Liemers'. 2024
- Provincie Gelderland: De waarde van wegen
- Provincie Gelderland: Strategisch Assetmanagementplan Infrastructuur. Juli 2021
- Provincie Gelderland: Handreiking Toekomstbestendig Bouwen

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

- Provincie Gelderland: Tussenevaluatie Uitvoeringsprogramma Gebiedsdossiers Grondwaterbescherming. 2022
- Provincie Gelderland: Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie 2024-2027
- Provincie Gelderland: Voortgang Gelderse wateropgaven. Oktober 2025
- Provincie Gelderland: Water- en bodemkompas Gelderland. Geen datum
- Rekenkamer Oost-Nederland: Klimaatadaptatie in Gelderland – Nota van Bevindingen. September 2025
- Rekenkamer Oost-Nederland: Rekenkamerrapport Klimaatadaptatie ‘Weer of geen weer’. November 2025
- Een onderzoek naar de inzet op klimaatadaptatie door de provincie Gelderland. November 2025
- Waterschap Vallei & Veluwe: Evaluatie grondwateroverlast 2023/2024. November 2024

4 Hoogwaterveiligheid

Hoogwaterveiligheid gaat over het werken aan de bescherming tegen overstromingen vanuit de grote rivieren en de regionale wateren door onder andere dijkversterkingsprojecten en gebiedsontwikkeling.

De rol van de provincie hierin is:

- Reguleren en regisseren: kaders stellen, toezicht, coördinatie, risicokaarten
- Stimuleren en mogelijk maken: agenderen, kennisdeling, samenwerking, faciliteren
- Beheerder: eigendom en beheer van bepaalde infrastructuur
- Belanghebbende: sturen op provinciale belangen

4.1 Voortgang

Dijkversterking en gebiedsontwikkeling in het Rivierengebied

Veel acties zijn uitgevoerd zoals afgesproken. Diverse projecten (HWBP, MIRT) lopen overwegend op schema. Enkele projecten kennen vertraging (bijvoorbeeld Alem–Sint Andries, IJsselpoort). Een aantal projecten staat ook ‘on hold’ door financierings- of planonzekerheden. De provincie vervult vooral een begeleidende, coördinerende of adviserende rol. Vaak zijn andere partijen aan zet voor het vervolg.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 4.1 Dijkversterking en gebiedsontwikkeling in het Rivierengebied

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Ontwikkelen gebiedsgerichte en integrale aanpak rivieren, om vanuit heldere provinciale ambities en opgaven te kunnen samenwerken met onze partners aan slimme, gecombineerde projecten of verkenningen.	Gedaan wat is afgesproken. Andere partijen dan de provincie zijn aan zet om het verder te brengen	De gebiedsgerichte aanpak is neergelegd in het Panorama Gelderse Rivieren. Dit Panorama is meer een handelingsperspectief dan een concrete aanpak. Het Panorama is in samenwerking met de gebiedspartners opgesteld en wordt gebruikt. Verder zijn er verkenningen uitgevoerd en dient het stuk als basis en handreiking bij rivierontwikkelings- en dijkversterkingsprojecten.
Projectbegeleiding en coördinerend bevoegd gezag bij dijkversterkingsprojecten van waterschappen (HWBP).	Gedaan wat is afgesproken	Er is hiervoor een handleiding ontwikkeld.
Betrokkenheid (meerdere rollen mogelijk, projectafhankelijk) MIRT-projecten, zoals hieronder opgesomd.	Gedaan wat is afgesproken	Zie opmerkingen volgende acties.
Waal: <ul style="list-style-type: none"> HWBP: dijkversterkingen Gorinchem-Waardenburg, Tiel-Waardenburg, Stad Tiel, Neder-Betuwe, Wolferen-Sprok, Sprok-Sterreschans, Waalfront Nijmegen. Gebiedsontwikkelingen Veerhaven Ochten en Gastvrije Waaldijk. 	Gedaan wat is afgesproken met uitzondering van Sprok-Sterreschans. Dit project loopt nog en ligt op schema. De uitvoering van de projecten ligt nu bij het waterschap.	Gastvrije Waaldijk krijgt waarschijnlijk een vervolg (onder voorbehoud). De rest van de dijkversterkingsprojecten ligt op schema. Van de meeste van de benoemde projecten is het goedkeuringsbesluit genomen en zijn de beroepsprocedures afgerond.
Waal: <ul style="list-style-type: none"> MIRT: Werkendam 	Gedaan wat is afgesproken. Andere partijen dan de provincie zijn aan zet om het verder te brengen	MIRT Werkendam: Dit project is stopgezet in afwachting van de ontwikkeling van de haven. Het vervolg is afhankelijk van de ambitie van de gemeente.
Maas: <ul style="list-style-type: none"> MIRT: Meanderende Maas 	Gedaan wat is afgesproken.	-
Maas: <ul style="list-style-type: none"> Alem-Sint Andries 	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Alem-Sint Andries is stilgelegd: PAGW 3e tranche projectaanvraag is ingediend en daar moet door minister IenW in samenspraak met staatssecretaris LNV nog een besluit over worden genomen. Het project is afhankelijk van rijksfinanciering.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
<p>Neder-Rijn en splitsingspuntengebied:</p> <ul style="list-style-type: none"> HWBP: dijkversterkingen Rijkade Arnhem, Grebbe-dijk, Spijk-Doesburg, Sterreschans-Heteren (nog te starten) 	Loopt nog, project ligt op schema	-
<p>Neder-Rijn en splitsingspuntengebied:</p> <ul style="list-style-type: none"> MIRT: Rivierklimaat Park IJsselpoort, Havikerwaard-Fraterwaard-Olburgerwaard 		<p>Dijkversterking Spijk-Doesburg valt onder Rivierklimaatpark IJsselpoort (zie onder).</p> <p>Havikerwaard-Beimerwaard-Fraterwaard-Oldenburgerwaard valt niet onder Neder-Rijn en splitsingspuntengebied maar is een apart project of hangt samen met IJssel (zie onder).</p>
<p>IJssel en Randmeren:</p> <ul style="list-style-type: none"> HWBP: dijkversterkingen Noordelijke Randmeerdijken, Apeldoorns Kanaal pand 5/6, Grutbroek, Doetinchem 	Gedaan wat is afgesproken	-
<p>IJssel en Randmeren:</p> <ul style="list-style-type: none"> MIRT: Tichelbeekse Waard, Havikenwaard en Rivierklimaatpark IJsselpoort 	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	<p>Rivierklimaat Park IJsselpoort is in afwachting van financiering en gewijzigde plannen. Er is gedaan wat in de vorige planperiode is afgesproken.</p> <p>Havikerwaard-Beimerwaard-Fraterwaard-Olburgerwaard: Dit project staat in de wacht vanwege onduidelijkheid/onzekerheid over maatregelen ruimte voor de rivier.</p> <p>Het project Tichelbeekse Waard loopt. Het behelst een verkenning naar natuurontwikkeling (N2000 en GNN) en KRW buitendijks.</p>
<p>Betrokkenheid in programma Integraal Riviermanagement (IRM)</p>	Gedaan wat is afgesproken	Is inmiddels Ruimte voor de Rivier 2.0, zie het tekstblok hierover in bijlage 2.
<p>Voortzetten Nederlands-Duitse samenwerking door uitwerking te geven aan de gemeenschappelijke verklaring van de partijen in de 'Duits-Nederlandse Hoogwater werkgroep'</p>	Gedaan wat is afgesproken	-

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Regionale waterkeringen

Alle opgenomen acties zijn uitgevoerd zoals afgesproken. Het toezicht op regionale keringen verloopt structureel en voorspelbaar (jaarlijkse controles). Afspraken voor vervolgacties bij onvoldoende veilige keringen worden tijdig gemaakt. Er zijn geen grote knelpunten. Mogelijk is na uitvoering van nieuwe stresstesten herijking van omgevingswaarden voor regionale keringen nodig.

Tabel 4.2 Regionale waterkeringen

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Waar nodig vastleggen/ bijwerken van maatgevende hoogwaterstanden.	Gedaan wat is afgesproken	-
Vaststellen van (STOWA-) leidraden en richtlijnen om de toestand van de regionale keringen te toetsen aan de omgevingswaarden.	Gedaan wat is afgesproken	-
Beoordelen van de toetsrapportages van de 2e toetsronde door de waterschappen.	Gedaan wat is afgesproken	Getoetst door waterschap, beoordeeld door provincie.
Toezien op naleving van de afspraken uit de uitvoeringsbesluiten: veiligheid controleren via regelmatige veiligheidsrapportages en voortgangsgesprekken.	Gedaan wat is afgesproken	Dit gebeurt jaarlijks.
Afspraken maken met waterschappen over vervolgacties en/of dijkversterking voor keringen die na de 2e toetsronde niet aan de omgevingswaarde (veiligheidsnorm) blijken te voldoen.	Gedaan wat is afgesproken	Afgerond.
Bijdragen (met geld en personeel) aan kennisontwikkeling in het Ontwikkelingsprogramma Regionale Keringen van de STOWA, om de middelen waarmee we toetsen en ontwerpen te verbeteren.	Gedaan wat is afgesproken	-
Herijken omgevingswaarde regionale keringen (Omgevingsverordening) als voortschrijdend inzicht of nieuw beleid daartoe aanleiding geeft.	Gedaan wat is afgesproken. Andere partijen dan provincie zijn aan zet om het verder te brengen	Er is nu nog geen aanleiding om de omgevingswaarden te veranderen. Eerst actualisatie regionale stresstesten en overstromingsscenario's.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR)

De acties binnen de ROR-cyclus 2021–2027 zijn uitgevoerd volgens planning. Voor de nieuwe cyclus (2027–2033) zijn doelen en maatregelen geactualiseerd. Nieuwe risicokaarten zijn eind 2025 gepubliceerd. Modelleren en risicokaarten worden samen met partners actueel gehouden. Een deel van de acties sluit aan bij de acties met betrekking tot regionale waterkeringen en wordt in samenhang uitgevoerd.

Tabel 4.3 Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR)

Actie/maatregel	Status	Opmerking
De maatregelen in het Overstromingsrisicobeheerplan (ORBP) 2021-2027 uitvoeren (samen met partners).	Gedaan wat is afgesproken	Zie maatregelen dijkversterking en gebiedsontwikkeling en regionale waterkeringen. Er komt een nieuwe cyclus. Eind 2025 zijn de nieuwe kaarten gereed.
De doelen en maatregelen voor het ORBP 2027-2033 updaten.	Gedaan wat is afgesproken	-
Een provinciale risicokaart (laten) maken, beheren en publiceren en informatie beschikbaar stellen aan de waterschappen voor de overstromingsscenario's.	Gedaan wat is afgesproken	De kaarten zijn vastgesteld door Gedeputeerden Staten (GS). Deze zijn eind december 2025 gepubliceerd.
Samen met partners zorgen dat de overstromings-modellen en risicokaarten actueel blijven.	Gedaan wat is afgesproken	-
Samen met partners zorgen voor veilige regionale waterkeringen (zie ook regionale waterkeringen).	Gedaan wat is afgesproken	Deze actie hoort onder regionale waterkeringen.
We streven ernaar, via meekoppelkansen, bij het beheer van de provinciale infrastructuur bij te dragen aan de doelen van de ROR.	Gedaan wat is afgesproken, andere partijen dan provincie zijn aan zet om het verder te brengen	Dit punt past beter bij meerlaagse veiligheid. Eventueel breder trekken ook met bouw/woninglocaties. De provincie neemt bij (groot) onderhoud of aanleg van provinciale wegen nieuw areaal klimaatadaptatie en crisisbeheersing (evacuatie routes) mee in beschouwing. Onder andere met de uitwerking van stresstesten wordt een bijdrage geleverd aan gevolgbepaling (meerlaagse veiligheid). De signaleringskaarten, waar provincie, waterschappen en regio's samen aan werken, zijn mede gericht op de gebouwde omgeving en daarmee ook op bereikbaarheid.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

4.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid

De voortgangstabellen laten zien dat de provincie en haar partners over de gehele linie goed op koers liggen met de uitvoering van de werkzaamheden binnen hoogwaterveiligheid. De meeste acties in de domeinen dijkversterking, regionale waterkeringen en overstromingsrisico's zijn uitgevoerd zoals gepland. Waar vertraging optreedt, hangt deze meestal samen met extern afhankelijke factoren, zoals financiering of lopende planprocedures.

De doeltreffendheid van de projecten/acties hangt in sterke mate samen met de beschikbaarheid van financiële middelen en de realisatiekracht van andere partners.

Doordat bepaalde trajecten nog onzeker/onduidelijk zijn en hiermee een afhankelijke relatie bestaat kan in het streven naar doelmatig werken vertraging ontstaan. De voorfase van gebiedsontwikkelingen duurt in het algemeen lang als gevolg van deze onzekerheden/ onduidelijkheden. Door als provincie scherpere doelen te formuleren zijn er minder onzekerheden en kan er beter worden gestuurd. Dit verkleint de kans op vertraging/een afwachtende houding. Het Nationaal Deltaprogramma 2026 gaat helpen om meer zekerheid te krijgen.

4.3 Samenwerking

Samenwerking is overal een sleutelonderdeel: projecten worden uitgevoerd in nauwe afstemming met waterschappen, Rijk en gebiedspartners. Over het geheel genomen ontstaat een beeld van een stabiel uitvoeringsproces, met structurele verbeteringen, tijdige bijsturing en tijdige actualisatie van kaarten, normen en plannen. De provincie heeft een coördinerende rol en bewaakt de samenhang van projecten.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

5 Waterkwaliteit

Waterkwaliteit gaat over het werken aan het behalen van de doelen Kaderrichtlijn Water om zo de kwaliteit, kwantiteit en het duurzaam gebruik van het oppervlaktewater, grondwater en drinkwater te garanderen, vervuiling te voorkomen en de gevolgen van vervuiling te beperken.

De rol van de provincie hierin is:

- Kaderstellend (begrenzing, doelen)
- Uitvoerend (uitvoeringsprogramma's, aanpak verontreiniging)
- Vergunningverlener & Toezichhouder (grondwaterwinning)
- Partner (agenderen, kennisontwikkeling, samenwerking)

5.1 Voortgang

Kaderrichtlijn Water – Oppervlaktewater

De voorgenomen acties en ondersteuning zijn grotendeels volgens planning uitgevoerd. Het behalen van de KRW-doelen blijft zwaartepunt en zorgpunt: Nederland ligt nog niet op koers voor 2027. De KRW-informatie (2021–2027) is beschikbaar gesteld, maar de informatie is nog moeilijk toegankelijk. Aanvullend op het RWP is monitoring van grensoverschrijdend water opgezet, een programma indirecte lozingen opgestart en onderzoek uitgevoerd naar maaiveldafstroming.

Tabel 5.1 Kaderrichtlijn Water – Oppervlaktewater

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Actuele doelen, begrenzing, status, typering, toestand en toepassing van de uitzonderingen voor de KRW-oppervlaktewaterlichamen voor de periode 2021-2027 vindbaar maken via internet.	Gedaan wat is afgesproken.	Afgerond en ontsloten via internet. Gegevens zijn beschikbaar via de website in de pdf van het huidig RWP (doorklikken vanuit bijlage 1 en 2). Deze zijn actueel. Het is lastig om deze informatie te vinden. Het is wenselijk om deze informatie in het vervolg toegankelijker te maken en eventueel te koppelen aan het landelijk KRW portaal.
Ondersteunen van de waterschappen door beschikbaar stellen van geld uit het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid.	Gedaan wat is afgesproken.	De doeltreffendheid en doelmatigheid van subsidies/beschikbaar stellen van geld is lastig te concretiseren. Er is nu niet inzichtelijk in hoeverre subsidiëren van projecten heeft bijgedragen aan het behalen van de doelen oppervlaktewater omdat er geen nulmeting is/wordt uitgevoerd en je moeilijk kunt meten of individuele/sectorale acties/maatregelen de KRW-doelen dichterbij brengen. Ook zijn de effecten in veel gevallen pas op langere termijn zichtbaar of op een andere plek binnen het stroomgebied zichtbaar. Daarnaast lopen de projecten vaak langer door dan de deadlines van de subsidies. Verder is er een sterke afhankelijkheid van het rijksbeleid.
Ondersteunen van de waterschappen door het uitvoeren van ander provinciaal beleid op het gebied van natuurontwikkeling, biodiversiteit, natuurinclusieve kringloop-landbouw, klimaat/droogte/zoetwaterbeschikbaarheid en stikstofaanpak.		

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
		<p>De huidige Samenwerkingsovereenkomsten (SOK) worden in 2026 geëvalueerd.</p> <p>De wens is om in het vervolg duidelijker de concrete KRW-doelen in acties te benoemen en niet alle algemene natuurdoelen op te nemen in RWP. Ook is het wenselijk om duidelijker onderscheid te maken in welke doelstellingen/maatregelen/acties in welk beleidstraject worden opgepakt. De huidige wijze van beschrijven is verwarrend omdat bijvoorbeeld niet alle natuurdoelen vanuit het RWP en team water gefinancierd/gesubsidieerd worden. Oftewel goed onderscheid maken waar programma water voor verantwoordelijk is of als trekker is aangewezen. Uiteraard blijft samenwerking met anderen om doelen te behalen hierbij belangrijk.</p> <p>De waterschappen toetsen de toestand van de oppervlaktewaterlichamen jaarlijks. De provincies toetsen de toestand van de grondwaterlichamen elke drie jaar. De KRW-factsheets bevatten een samenhangend overzicht van alle informatie die relevant is voor de rapportage en publieksinformatie over de KRW. De factsheets worden periodiek geüpdatet voor wat betreft de toestand van het waterlichaam. (KRW-factsheets Het Waterkwaliteitsportaal).</p> <p>De tussenevaluaties KRW laten zien dat Nederland nog niet op koers ligt om in 2027 overal een goede toestand te behalen, ondanks alle inspanningen. Naast het uitvoeren van de voorgenomen maatregelen zijn ook aanvullende maatregelen nodig, met name op het gebied van nutriënten en chemische stoffen. Ook komen er nieuwe uitdagingen op ons af, zoals nieuwe schadelijke stoffen, toenemende effecten van klimaatverandering en de opkomst van exoten zoals de Amerikaanse rivierkreeft.</p>

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Ondersteunen van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer door beschikbaar stellen van geld uit het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en uit het Deltafonds (zoetwaterbeschikbaarheid).	Gedaan wat is afgesproken (zie ook uitleg vorige acties)	
Monitoren water dat uit aangrenzend buitenland Nederland instroomt.	Extra uitgevoerde actie (niet opgenomen in het RWP)	
Opstarten Programma indirecte lozingen.	Extra uitgevoerde actie (niet opgenomen in het RWP)	
Uitvoeren onderzoek naar de relatie tussen afstroming van land en de oppervlaktewaterkwaliteit.	Extra uitgevoerde actie (niet opgenomen in het RWP)	

Kaderrichtlijn Water – Grondwater

Er is over het algemeen een goede voortgang. De uitvoering van het KRW-maatregelenpakket voor grondwater (2021–2027) is gedeeltelijk afgerond; 3 van 24 maatregelen zijn nog niet uitgevoerd (vanwege gebrek aan draagvlak/grondverwerving). De actualisatie van de gebiedsdossiers grondwaterbeschermingsgebieden (2024–2025) loopt, maar met lichte vertraging.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 5.2 Kaderrichtlijn Water – Grondwater

Actie/maatregel	Status	Opmerking
De vastgestelde begrenzing van de KRW-grondwater-lichamen voor de periode 2021-2027 delen via internet.	Afgerond	
De nieuwe factsheets voor de grondwaterlichamen voor de periode 2021-2027 delen via internet.	Afgerond	
De maatregelen voor grondwater 2021-2027 uitvoeren.	Gedeeltelijk afgerond	Van de in totaal 24 maatregelen uit het KRW-maatregelenpakket zijn er drie nog niet uitgevoerd/afgerond. Onder andere als gevolg van draagvlak en de benodigde grondverwerving.
De gebiedsdossiers voor de Gelderse grondwater-beschermingsgebieden in 2024-2025 bijwerken.	Loopt, maar lichte vertraging	In de tussenevaluatie van het uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers grondwaterbescherming (UGG) staan 38 maatregelen. De tussenevaluatie is uitgevoerd in 2022. Daarin staat dat van de 38 maatregelen er 9 zijn afgerond, 18 in uitvoering zijn, 1 nog te starten, 5 uitgesteld en 5 vervallen. De eindevaluatie vindt plaats in 2026. Het resultaat daarvan is van belang voor het bepalen van de maatregelen in het volgende uitvoeringsprogramma.

Kaderrichtlijn Water – Bescherming openbare drinkwatervoorziening

Acties worden breed opgepakt. De uitvoering van de gebiedsdossiers grondwaterbescherming is kwetsbaar door vrijwillige medewerking en afhankelijkheid van Rijksbeleid. Monitoring en datakwaliteit zijn groeiende punten van aandacht. De beschermingszones zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening, het uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers loopt tot 2027. De kennisimpuls waterkwaliteit is afgerond. Er is hierdoor veel kennis beschikbaar maar onduidelijk is of deze wel voldoende wordt toegepast. Ook de Nitraatrichtlijn-projecten zijn uitgevoerd. Het early warning meetnet loopt; de uitbreiding is gerealiseerd, de financiering na 2027 is nog onzeker. Het landelijk proces voor de herijking van het grondwaterbeschermingsbeleid is nog niet goed van de grond gekomen. De provincie is hierbij wel aangehaakt. Het onderzoek naar boringen in kwetsbare gebieden is niet opgestart. Dit wordt een vervolgactie in het nieuwe RWP. Als extra maatregel is een verbod op grondgebonden niet-biologische bollenteelt in grondwaterbeschermingsgebieden ingesteld.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 5.3 Kaderrichtlijn Water – Bescherming openbare drinkwatervoorziening

Actie/maatregel	Status	Opmerking
De grondwaterbeschermingszones voor openbare drinkwatervoorziening en bijbehorende regels vastleggen in onze Omgevingsverordening.	Afgerond	Voor het nieuwe RWP dient te worden onderzocht of de Veengoot een beschermde status moet krijgen. Dit vanwege de invloed van dit oppervlaktewater op grondwaterwinning 't Klooster.
Het Uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers grondwaterbeschermingsgebieden uitvoeren.	Loopt tot 2027	Wordt opgevolgd door een nieuw programma. Gebiedsdossiers dragen weinig bij aan het behalen van KRW-doelen. Enerzijds is de uitvoering van maatregelen vrijblijvend/op vrijwillige basis. De specifieke rol van de provincie is gericht op communicatie en het creëren van bewustzijn via campagnes. Hier loopt een evaluatie voor welke medio februari 2026 gereed is. Anderzijds is de provincie ook veelal afhankelijk van het Rijksbeleid. Zo is er nog geen/weinig beleid voor nieuw opkomende stoffen en gewasbeschermingsmiddelen.
Deelnemen aan de kennisimpuls waterkwaliteit (onderdeel van de Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater) om meer inzicht te krijgen in de langetermijneffecten van menselijke activiteiten op de kwaliteit en de gebruiksfuncties van grondwater.	Afgerond	Hieruit is veel kennis voortgekomen. De vraag is of deze nieuwe kennis nu ook actief wordt gebruikt/toegepast. Verdere invulling is verlopen via het KRW-impulsprogramma om nog maatregelen te nemen voor 2027 ter voldoening aan de doelstellingen voor 2027. Zie ook https://iplo.nl/thema/water/oppervlaktewater/kaderrichtlijn-water/uitvoering-kaderrichtlijn-water/krw-impulsprogramma/
Uitvoeren projecten uit de Uitvoeringsovereenkomst 6e actieprogramma Nitraatrichtlijn 2018-2021 in 4 grondwaterbeschermingsgebieden.	Uitgevoerd. Er lopen nog gebiedsprocessen	Er zijn verscheidene vrijwillige maatregelen uitgevoerd. Het vrijwillige karakter zet de doeltreffendheid onder druk. Wel blijkt uit het project Waterwijsboeren (VKOost) dat het meten van nitraat bijdraagt aan het bewustzijn. In 2025 zijn geen nitraatconcentraties aangetroffen boven de 50 mg/l. De wens is om bestaande acties op te schalen van bedrijfsniveau naar gebiedsniveau (clusteren) om op deze wijze effectiever te kunnen sturen.
Uitbreiden controles grondwaterkwaliteit met een ondiep meetnet en een early warning meetnet bij de drinkwaterwinningen.	Loopt	Er is een early warning meetnet ingericht bestaande uit 270 peilbuizen voor kwaliteitsmetingen in grondwaterbeschermingsgebieden. Ook is het bestaande kwaliteitsmeetnet van de provincie uitgebreid met 48 freatische peilbuizen. De financiering van het early warning meetnet loopt tot en met 2027.

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Deelnemen in het landelijke proces van herijking van het grondwaterbeschermingsbeleid.	Uitgevoerd	<p>Er is behoefte om dit langer door te zetten, maar nog geen duidelijkheid over financiering na 2027.</p> <p>Een vervolgactie is om het early warning meetnet drinkwaterwinningen als maatregel plus financiering op te nemen in het nieuwe uitvoeringsprogramma gebiedsdossiers</p> <p>In het kader van het landelijke ASV-traject (Aanvullende Strategische voorraden) was afgesproken om het grondwaterbeschermingsbeleid te herijken. In opdracht van IPO is een onderzoek uitgevoerd. Dit is door de provincies besproken. Individueel hebben provincies gekeken in hoeverre en op welke aspecten het grondwaterbeschermingsbeleid aanpassing behoefde en daar zo nodig actie op ondernomen (aanpassingen in de provinciale omgevingsverordening).</p> <p>Het landelijk proces is nog niet goed van de grond gekomen. Er is momenteel geen gecoördineerd landelijk proces voor provincies door verschillen in urgentie, behoefte, tijdlijnen en aanpak per provincie. Op 24 november 2025 is door de provincie deelgenomen aan overleg voor het landelijke proces. Daarin is besproken welke stappen mogelijk gezet kunnen worden en in hoeverre daar een landelijk proces voor nodig is.</p>
Samen met waterschappen en Vitens onderzoeken of de boringen en beregeningsputten binnen de beschermingsgebieden van zeer kwetsbare (freatische) winningen een bedreiging zijn. Als dat het geval is maatregelen ontwikkelen.	Niet opgestart	Eerste stap is inzichtelijk maken waar/hoeveel boringen er zijn. Dit is een op te nemen vervolgactie in het nieuwe RWP.
Verbod op grondgebonden niet-biologische bollenteelt in grondwaterbeschermingsgebieden.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Kaderrichtlijn Water – Bescherming andere (private) onttrekkingen voor menselijke consumptie

De kaders voor vergunningverlening en handhaving zijn herbevestigd. Ook het vastleggen van bevindingen van de feitedossiers in vergunningen is uitgevoerd. Er is toezicht en handhaving maar datalevering door de bedrijven is onvolledig. Ook is de capaciteit/kennis bij vergunningverlening en handhaving beperkt.

Tabel 5.4 Kaderrichtlijn Water – Bescherming andere (private) onttrekkingen voor menselijke consumptie

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Herbevestigen van de kaders voor vergunningverlening en handhaving bij alle grondwateronttrekkingen.	Afgerond	Voorheen was dit aan de verordening gekoppeld, nu enkel nog aan het RWP. Voor het nieuwe programma dient een afweging te worden gemaakt tussen het vastleggen van de beleidsregels in de provinciale omgevingsverordening of in het RWP. In het nieuwe RWP deze actie breder benoemen dan alleen voor grondwateronttrekkingen ten behoeve van menselijke consumptie. Het geldt voor alle grondwateronttrekkingen.
De bevindingen van de feitedossiers vastleggen in de waterwetvergunningen.	Uitgevoerd	Dit betreft de feitedossiers ten behoeve van de bescherming van private onttrekkingen voor menselijke consumptie. Alle bedrijven zijn bezocht. De bevindingen zijn in een feitedossier vastgelegd.
Zorgen dat toezicht en handhaving van deze voorschriften is geregeld.	Uitgevoerd	Bij grondwateronttrekkingen hebben zowel de waterschappen als de provincie een rol. De actie vanuit de provincie is uitgevoerd. Er is behoefte om de actie duidelijker op te schrijven. De vraag is of toezicht en handhaven als een actie moet worden opgeschreven, het is immers de rol van VTH. De gegevens over onttrekkingen voor menselijke consumptie zijn echter nog onvoldoende op orde door onder andere gebrek aan de juiste kennis en voldoende capaciteit. De actie voor monitoring en het aanleveren van gegevens ligt bij de bedrijven, maar deze gegevens zijn maar gedeeltelijk ontvangen.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Kaderrichtlijn Water – Grondwaterverontreiniging

De regels voor de aanpak van de vaste bodem (bronaanpak) bij grondwaterverontreiniging zijn vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. De datakwaliteit met betrekking tot eventuele risico's behoeft nog verbetering. De aandacht voor aanpak en beheer van grondwaterverontreiniging groeit weer bij gemeenten. In het kader van het volgende RWP kunnen de ambities van waterschappen en gemeenten met betrekking tot grondwaterkwaliteit opnieuw worden gepeild.

Tabel 5.5 Kaderrichtlijn Water – Grondwaterverontreiniging

Actie/maatregel	Status	Opmerking
We stellen regels op voor de aanpak van de vaste bodem (bronaanpak) bij grondwaterverontreiniging en leggen deze vast in de Omgevingsverordening.	Afgerond	
We zorgen voor informatie (database) over onze onderzoeken naar risico's van bodemverontreinigingen voor kwetsbare objecten.	Gedeeltelijk uitgevoerd	Er zitten nog gaten in data en kennis. Nog verder op te pakken.
We stemmen af met gemeenten en waterschappen over verdere kaders in het omgevingsplan van de gemeente en/of de verordening van het waterschap.	Voor zover als mogelijk ingevuld	
We onderzoeken samen met gemeenten en waterschappen de verdere ambities (van gemeenten en waterschappen) voor grondwaterkwaliteit en dus aanpak en beheer van grondwaterverontreiniging.	Beperkt invulling aan gegeven	Hier is nog beperkt invulling aan gegeven. In het verleden zijn er wel grondwaterverontreinigingsbeheerplannen opgesteld, maar door beperkte belangstelling van de gemeenten is er toen weinig mee gedaan. Er is nu wel meer vraag vanuit de gemeenten. Eventueel weer opnieuw meenemen in volgend RWP.

5.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid

De voortgang is organisatorisch sterk (plannen zijn opgesteld, regels vastgesteld, monitoring is uitgebreid), maar inhoudelijk blijft de uitdaging om de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater daadwerkelijk te verbeteren. De uitvoering is vaak afhankelijk van andere partijen, vrijwillige deelname en nationaal beleid. Hierdoor blijven sommige KRW-doelen buiten bereik zonder aanvullende maatregelen en betere sturing. De ondersteuning via GLB-middelen en provinciaal natuur-/klimaatbeleid is uitgevoerd, maar de effectiviteit en doelmatigheid zijn moeilijk te meten door het ontbreken van een nulmeting en de vaak lange doorlooptijden van projecten. Effecten van (de combinatie van allerlei) maatregelen worden pas op langere termijn zichtbaar. De effectiviteit van de bescherming van de openbare drinkwatervoorziening hangt vaak af van samenwerking en landelijke regie. De effectiviteit van de Nitraatrichtlijn-projecten wordt beperkt door de vrijwillige aard, maar het bewustzijn stijgt.

5.3 Samenwerking

Bij zowel oppervlakte- als grondwater wordt structureel samengewerkt met waterschappen voor monitoring, uitvoering van maatregelen en het opstellen en actualiseren van factsheets en gebiedsdossiers. Veel acties uit de KRW-cyclus zijn gezamenlijk uitgevoerd, met aanvullende samenwerking in programma's zoals het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en de Kennisimpuls Waterkwaliteit. Bij agrarische maatregelen (zoals nitraatreductie) werkt de provincie samen met boeren en ketenorganisaties. De vrijwillige aard van maatregelen beperkt de effectiviteit. Voor grondwaterverontreiniging en omgevingsplanprocedures is afstemming met gemeenten noodzakelijk. De uitbreiding en instandhouding van meetnetten is een gezamenlijke inspanning met het drinkwaterbedrijf Vitens en de waterschappen.

6 Klimaatadaptatie

Met betrekking tot klimaatadaptatie wil de provincie dat het natuurlijk bodem- en watersysteem leidend is bij ruimtelijke ontwikkelingen, om zo de negatieve impact die klimaatverandering heeft op het watersysteem en de gebruikers hiervan te voorkomen en beperken. Het gaat hierbij ook om droogte-aanpak, duurzaam voorraadbeheer en grondwaterbesparing.

6.1 Voortgang

Duurzaam voorraadbeheer en besparen grondwater

In het RWP zijn 7 maatregelen genoemd. Over het algemeen zijn de voorgenomen activiteiten uitgevoerd of lopen nog. Aanvullend op het RWP zijn verschillende onderzoeken naar drinkwaterbesparing uitgevoerd door de provincie. Uit de reacties blijkt bij provincie en waterschappen een groeiende behoefte aan een meer gestructureerde inzet op dit onderdeel en beleids- en toetsingskaders waarmee meer dwingend kan worden opgetreden.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 6.1 Duurzaam voorraadbeheer en besparen grondwater

Actie/maatregel	Status	Opmerking
In partnerschap aanwijzen en deelnemen in brede (gebieds)projecten en experimenten uitvoeren om ervaring op te doen met het veerkrachtiger maken van het watersysteem. Waar mogelijk in combinatie met andere opgaven zoals kringlooplandbouw, biodiversiteit, stikstofaanpak, energietransitie en bodemvitaliteit.	Loopt nog, project ligt op schema	Het is onduidelijk wie (eind)verantwoordelijk is voor deze actie/maatregel. De volgende projecten zijn ter sprake gekomen: <ul style="list-style-type: none"> • Landgoederen zone: Baakse Beek • Agrarisch natuurbeheer • Bodemgeschiktheidskaart Landbouw • Gebiedsgericht werken Groene Valleilint - Stuwval Nijmegen • Ruimtelijk arrangement met Rijk
Door deelname in integrale projecten ervaring opdoen met gewassen/bossen die minder water verdampen, eventueel in combinatie met beperken brandgevaar.	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	In de 'Visie Vallei en Veluwe in 2120' van de partners in de regio en de WUR is opgenomen dat stuwwallen de drinkwaterreserve van nationale betekenis herbergen. Er is een onderzoek opgestart naar bosverdamping.
In gesprek met partners in beeld brengen wat nodig is voor beter voorraadbeheer.	Gedaan wat is afgesproken	Er is een verkenning 'watersysteem in balans' uitgevoerd (zie tekstblok bijlage 2). Vanuit het reguliere overleg tussen provincie en waterschappen is de actie gestart om de informatie over meldings- en vergunningplichtige grondwateronttrekkingen up to date te krijgen. Daarnaast is samen met de waterschappen de pilot verkenning grondwateronttrekkingsplafonds gestart. Mede in het kader van de adaptieve strategie drinkwatervoorziening is met de waterschappen een verkenning uitgevoerd om de hoeveelheden onttrekkingen per soort in beeld te krijgen.
Op zoek gaan naar alternatieven die het waterverbruik beperken.	Gedaan wat is afgesproken	De zoektocht verloopt nog niet gestructureerd. Er zijn verschillende verkennende onderzoeken uitgevoerd. Er is deelname en een financiële bijdrage aan de Bouwtafel waterzuinige wijken vanuit de provincie. Deze tafel richt zich op het stimuleren van (nieuwbouw)wijken die slim en zuinig met drinkwater omgaan. Daarnaast wordt deelgenomen aan projecten rondom waterzuinige industrie en besparingsplannen bij vergunningen (Best Beschikbare Technieken).

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
		<p>In 2021 heeft de provincie onderzoek laten uitvoeren door Haskoning naar de mogelijkheden van waterbesparing (zowel grondwater als drinkwater).</p> <p>In 2023 is een stageopdracht onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor drinkwaterbesparing.</p> <p>De provincie heeft actief deelgenomen aan de werkgroep voor Nationaal Plan van Aanpak Drinkwaterbesparing.</p>
<p>Samen met de waterschappen onderzoeken of aanpassen van het beheerkader voor VTH van grondwateronttrekkingen water kan besparen. Zowel voor meldings- als vergunningplichtige activiteiten binnen het kader van de omgevingsvergunning water. Eventuele aangepaste beheerkaders leggen we vast.</p>	Deze actie kent geen planning	<p>Het ontbreekt op dit moment aan een duidelijk toetsingskader of doel op basis waarvan 'dwingend' kan worden opgetreden met betrekking tot het beperken van onttrekkingen. Het gaat hier om de beoordeling over het al dan niet kunnen reduceren van de bestaande vergunning. De waterschappen en de provincie willen graag een ander beleidskader en een toetsingskader voor grondwateronttrekkingsvergunningen.</p>
<p>We streven ernaar bij het beheer van bermsloten en groenvoorzieningen langs provinciale infrastructuur bij te dragen aan het vasthouden van water (zie tekstblok SAMP).</p>	Doorlopende actie	<p>In het kader van klimaatadaptatie zijn de afgelopen jaren verschillende projecten gerealiseerd. Wat betreft watergerelateerde projecten gaat het dan om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergroting duikers N843 Breedeweg (nabij Groesbeek) • Aanleg infiltratieputten N786 Eerbeek • Ontwikkeling proefmodel circulair geluidscherm inclusief waterberging (InfraWall)
<p>Publiekscampagnes ondersteunen op het gebied van bijvoorbeeld drinkwaterbesparing door de boodschappen te verspreiden via onze eigen kanalen.</p>	Gedaan wat is afgesproken	<p>Provincie ondersteunt de campagnes van Vitens.</p>

Voorraadbeheer drinkwatervoorziening – Aanvullende Strategische Voorraden (ASV)

De voorgenomen activiteit is uitgevoerd. Aanvullend op het RWP heeft de provincie verkenningen uitgevoerd naar andere bronnen voor drinkwater en neemt de provincie actief deel aan verkenningen en projecten van Vitens die te maken hebben met voorraadbeheer voor de drinkwatervoorziening.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 6.2 Voorraadbeheer drinkwatervoorziening – Aanvullende Strategische Voorraden (ASV)

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Uitvoeren van de adaptieve strategie. Dit is een terugkerend proces van meten, bijstellen en uitvoeren.	Loopt nog, project ligt op schema	<p>Dit betreft het zorgen voor voldoende bronnen voor de drinkwatervoorziening nu en in de toekomst en voldoende vergunningsruimte voor Vitens. Het gaat ook om verduurzaming. Daarbij wordt zowel gekeken naar het verduurzamen van bestaande winningen (zoals bijvoorbeeld het beperken van de effecten van verdroging bij 't Klooster) als duurzame bronnen en concepten voor toekomstige winningen.</p> <p>De provincie voert in het kader van de Adaptieve Strategie Drinkwatervoorziening structureel ambtelijk en bestuurlijk overleg met de waterschappen en Vitens.</p> <p>Verkenningen mede in opdracht van de provincie naar andere bronnen en concepten, bijvoorbeeld oevergrondwaterwinning en het concept van de wateraccu. De provincie neemt actief deel aan projecten van Vitens: Projecten waarin wordt gezocht naar duurzame inpassing van nieuwe winningen in drinkwaterreserveringsgebieden Apeldoorn-Noord en Gelderse Vallei en (uitbreiding) bestaande winningen Epe en Fikkersdries. En de verkenning Boven-IJssel, waarin de combinatie van bronnen wordt onderzocht.</p>
Onderzoek in opdracht van provincie naar mogelijkheden oevergrondwaterwinning in drinkwaterreserveringsgebied Winssen-Slijk-Ewijk.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	Ook opties voor combinatie van oevergrondwaterwinning, oppervlaktewaterwinning en opslag van water zijn onderzocht.

Regionale Adaptatie Strategieën (RAS) en bijbehorende Regionale Adaptatie Plannen

Op het vlak van klimaatadaptatie is meer gedaan dan destijds voorzien. Dit komt omdat klimaatadaptatie aanvankelijk als een afzonderlijk programma was ingericht, maar later organisatorisch is ondergebracht in het Regionaal waterprogramma. Met het opstellen van inspirerende toekomstbeelden, signaleringskaarten, de handleiding toekomstbestendig bouwen en handelingsperspectieven water en bodem sturend zijn concrete stappen gezet richting aanpassing van de gebouwde omgeving en de inrichting van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Vervolgstep is borging.

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 6.3 Regionale Adaptatie Strategieën (RAS) en bijbehorende Regionale Adaptatie Plannen

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Klimaatadaptatie wordt integraal onderdeel van onze programma's en projecten.	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Voor de eigen assets zoals wegen, wonen en bedrijventerreinen gaat dit goed (zie ook SAMP). Door gebrek aan opdrachtgeverschap en financiering wordt niet volledig invulling aan deze actie gegeven voor overige assets en andere provinciale thema's. Klimaatadaptief denken/werken is nog niet in alle gevallen een integraal onderdeel van programma's en projecten. Er is een Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie opgesteld en vastgesteld door Gedeputeerde Staten (zie tekstblok bijlage 2).
Meewerken aan Regionale Adaptatie Strategieën (RAS) en uitvoeringsplannen Klimaatadaptatie voor de Gelderse werkregio's klimaatadaptatie.	Gedaan wat is afgesproken	De provincie doet dit met kennis, tijd en geld. Dit geldt specifiek voor de procescoördinatie in de werkregio's Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie. Voor hitte is in aanvulling op de landelijke watergerelateerde DPRA-impulsgelden aanvullend budget beschikbaar gekomen (hitte investering).
Door de waterschappen zijn signaleringskaarten opgesteld.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	De signaleringskaart: Achterhoek + Liemers is gemaakt, de volgende stap is borging van de signaleringskaart. Voor Rivierenland & Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is dit traject gestart. Net als de verkenning voor Waterschap Vallei en Veluwe. Het doel van de signaleringskaarten is om in de ontwerpfase van een project, locatiespecifiek te onderzoeken met welke zaken je rekening te houden hebt, gezien het natuurlijk water- en bodemsysteem.
Visie Gelderland 2120 (opgesteld, in navolging van NL2120).	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	De visie bevat inspirerende toekomstbeelden voor verschillende regio's in Gelderland. Ze helpen richting te geven aan ruimtelijke keuzes op de lange termijn: <ul style="list-style-type: none"> • Nederland in 2120 WUR • Arnhem 2120 • Groene Metropool Regio Arnhem en Nijmegen 2120 • Vallei en Veluwe 2120 • Wageningen 2120 • Rivierenland 2120

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Vertalen landelijke maatlat klimaatbestendige gebouwde omgeving naar Gelderland.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	Er is een handleiding opgesteld voor toekomstbestendig bouwen. Deze is toegesneden op Gelderse landschappelijke karakteristieken (zie tekstblok bijlage 2).
Opstellen beleid water en bodem sturend.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	Er is een provinciaal handelingsperspectief opgesteld: Water en bodem sturend in Gelderland.

Droogte

Met betrekking tot de droogte-aanpak is meer gedaan dan destijds voorzien. De provincie is aangehaakt bij verschillende soorten van regionale en internationale netwerken/programma's gericht op de aanpak van droogte. Er zijn stappen gezet richting een doorvertaling naar beleid. Als gevolg van het wegvallen van budgetten zijn gebiedsprocessen minder integraal ingestoken.

Tabel 6.4 Droogte

Actie/maatregel	Status	Opmerking
We stimuleren kennisontwikkeling en -uitwisseling tussen de partners.	Loopt nog, project ligt op schema	Dit is gedaan in bijvoorbeeld de Aanpak Droogte Achterhoek en Liemers (zie tekstblok bijlage 2) waarin onderzoek is gedaan en kennis gedeeld. Ook voor de Veluwe is er een proces/dialogoog gevoerd. De Provincie neemt ook actief deel aan Waternetwerk Veluwe (met gemeenten en waterschap), gericht op kennisopbouw en kennisuitwisseling.
We stimuleren de communicatie over maatregelen en initiatieven.	Loopt nog, project ligt op schema	Dit gebeurt via netwerken zoals hierboven genoemd (Aanpak Droogte en Waternetwerk Veluwe).
We zetten in op een bestuurlijk gedragen proces voor de activiteiten en maatregelen in de volgende regio's: Achterhoek, Veluwe en Stuwval Nijmegen.	Loopt nog, project ligt op schema	Hierin loopt de Achterhoek voorop.
We stimuleren de innovatieve ontwikkeling om effluent van rioolwaterzuiveringsinstallaties vergaand te zuiveren zodat dit gebruikt kan worden voor aanvulling van het (grond- en/of oppervlaktewater) watersysteem.	Loopt nog, project ligt op schema	Dit loopt, maar niet bij het voorziene project Waterfabriek Wilp (project stilgelegd). Waterfabriek Wilp is gefinancierd door ZON ¹ vanwege hergebruik effluent. (Ontwikkeling en opschaling waterfabriek 2.0). Er loopt een onderzoek in Epe met Vitens en het waterschap. Op Europees niveau zijn er regels om te garanderen dat water veilig kan worden hergebruikt voor landbouwirrigatie. ²

¹ In Gelderland zijn twee zoetwaterregio's actief: het Rivierengebied en Zoetwatervoorziening Oost-Nederland (ZON)

² [De EU-verordening 2020/741](#)

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
<p>We zetten in op gebiedsprocessen waar mogelijkheden worden gecreëerd om bodem en water klimaatrobust en natuur- en landschapsinclusief te maken.</p> <p>We zijn partner in het uitvoeringsprogramma van het Deltaprogramma Zoetwater bij de uitvoering van maatregelen om de beschikbaarheid van zoetwater te verbeteren.</p>	<p>Loopt nog, projecten liggen gedeeltelijk op schema</p> <p>Gedaan wat is afgesproken, andere partijen dan provincie zijn aan zet om het verder te brengen</p>	<p>Door het wegvallen van het VLG budget (middelen van het transitiefonds in het kader van het NPLG) is vertraging ontstaan. Dit geldt voor de hele provincie. Hierdoor worden gebiedsprocessen minder integraal ingestoken met de focus op stikstof. De rol van de provincie kan scherper in deze actie. Wat betekent het als de provincie ergens op 'inzet'?</p> <p>De afstemming tussen het DPRA en het DPZW kan worden verbeterd. Het DPZW omvat, net als het DPRA, maatregelen in het stedelijk gebied.</p> <p>Het programmabureau van ZON overlegt één keer in de twee weken met het Rijk en het Deltaprogramma, en is daarnaast vertegenwoordigd bij de maandelijkse landelijke kennissessies. De ambtelijke inzet van de provincie binnen ZON is, net als de bestuurlijke inzet via RBO Rijn-Oost geborgd.</p> <p>De zoetwaterregio Rivierengebied is hierin aanzienlijk minder actief. Daarbij is relevant dat de governance en werkwijze in het Rivierengebied wezenlijk anders is ingericht. De verschillen tussen deze zoetwaterregio's zijn ook duidelijk beschreven in het Rekenkamerrapport Klimaatadaptatie Gelderland.</p>
<p>De provincie neemt deel aan het DIWA project als partner voor droogte strategieën in waterbeheer.</p>	<p>Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)</p>	<p>DIWA een afkorting voor Drought Strategies in Water Management (Droogtestrategieën in het waterbeheer). DIWA heeft als doel om een grensoverschrijdende droogteaanpak te ontwikkelen. De projectpartners werken binnen DIWA gezamenlijk toe naar meer afstemming tussen overheden en gebiedsbeheerders in Nederland en Duitsland.</p>
<p>Het water en bodemkompas is opgesteld.</p>	<p>Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)</p>	<p>Het 'Water- en bodemkompas' van provincie Gelderland is een hulpmiddel voor ruimtelijke ordening in Gelderland. Welke locaties zijn geschikt als woon- en werklocaties als we specifiek kijken naar de rol van water en bodem?</p>

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
De provincie neemt deel aan het regionaal droogteoverleg Gelderland in het kader van het Landelijk Droogte Overleg bij (dreigende) langdurige droogteperiodes.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	Op regionaal niveau zal, in geval van een dreigend of feitelijk watertekort, het Regionaal Droogte Overleg Gelderland (RDO) ambtelijk en bestuurlijk actief worden. Het RDO heeft als belangrijkste doelen advisering van de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling en onderlinge informatie uitwisseling, afstemming van te nemen maatregelen conform het draaiboek droogte en laagwater. Er wordt ook afgestemd over grondwater. Dit kan leiden tot maatregelen om effecten van lage grondwaterstanden te verminderen.

Regionale wateroverlast

De waterschappen monitoren de omgevingswaarden voor regionale wateroverlast overeenkomstig de instructies van de provincie. Bij het opstellen van de normen dient, meer dan nu, de samenhang tussen wateroverlast en droogte te worden beschouwd.

Tabel 6.5 Regionale wateroverlast

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Monitoring van de omgevingswaarden voor regionale wateroverlast wordt uitgevoerd door de waterschappen. Op basis hiervan stellen de waterschappen elke twee jaar een verslag op over de algemene waterstaatkundige toestand van de bergings- en afvoercapaciteit van de regionale wateren.	Gedaan wat is afgesproken	De provincie legt omgevingswaarden voor regionale wateroverlast vast in de verordening. De waterschappen doen de monitoring en rapporteren aan de provincie.
Samen met de waterschappen onderzoeken we in hoeverre het nodig is de huidige normering (omgevingswaarden) aan te passen vanwege de realisatie van robuuste watersystemen en verwachte klimaatverandering (meer neerslag en droogte).	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	De waterschappen moeten zich houden aan de verordening en motiveren waarom ze ergens niet aan voldoen. De regels in de verordening richten zich alleen op wateroverlast. De maatregel is 98 % doeltreffend, maar te smal bekeken namelijk alleen vanuit wateroverlast. Deze normen hebben namelijk ook een relatie met droogte (water vasthouden). Bij het opstellen van de normen zou de provincie ook naar de samenhang met droogte moeten kijken. Sinds de Limburg-bui zijn de inzichten veranderd. Dit vertaalt zich naar modellering van watersystemen. Naar aanleiding van de extreme neerslag in 2021 zijn bovenregionale stresstesten uitgevoerd (zie tekstblok bijlage 2).

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
		De bovenregionale stresstesten geven mogelijk aanleiding om te bezien of de omgevingswaarden aangepast moeten worden.

Waterbergingsgebieden

De provincie en de waterschappen hebben niet onderzocht of nadere regelgeving voor in het verleden aangewezen waterbergingsgebieden noodzakelijk is. Bij het opstellen van het nieuwe RWP dienen de meest actuele inzichten te worden meegenomen. Dit leidt mogelijk tot de aanwijzing van nieuwe gebieden en/of regelgeving.

Tabel 6.6 Waterbergingsgebieden

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Samen met de waterschappen onderzoeken of nadere regelgeving voor waterbergingsgebieden noodzakelijk is.	Actie is niet uitgevoerd	Deze waterbergingsgebieden zijn in het Waterplan Gelderland (2010-2015) aangewezen. Het zou kunnen dat de bovenregionale stresstest, het aanwijzen van natte laagtes of de Water en Bodem sturend Kamerbrief (5-10 % van de diepe polders) leidt tot het aanwijzen van nieuwe gebieden en/of nieuwe regelgeving. Deze actie behoeft aandacht bij het opstellen van het nieuwe RWP.

Grondwaterfluctuatiezones

De actie met betrekking tot grondwaterfluctuatiezones ligt op schema. Door bijvoorbeeld de grondwaterfluctuatiezones mee te nemen in de signaleringskaarten kan meer aandacht genereerd worden om hiermee rekening te houden.

Tabel 6.7 Grondwaterfluctuatiezones

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Uitvoeren evaluatie/actualisatie (brochure) grondwaterfluctuatiezones. Hierbij houden we rekening met verwachte klimaatveranderingen (2050).	Loopt nog, project ligt op schema	De evaluatie en actualisatie van de bestaande brochure zijn uitgevoerd. Dit resulteert in een nieuwe brochure. De brochure is een communicatiemiddel over waar je rekening mee moet houden wanneer je gaat bouwen. Aanbeveling: kaarten maken die de provincie ook uitdraagt, bijvoorbeeld grondwaterfluctuatiezones meenemen in de signaleringskaarten.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Stedelijk waterbeheer

Op het gebied van stedelijk waterbeheer liggen niet alle acties/maatregelen op schema. Ook is het instrument de 'Omgevingstafel' niet bij iedereen bekend. De waterschappen zijn aan zet voor het opstellen van kaders voor bronbemaling. Er lopen ontwikkelingen op het ontwikkelen van kaders om de achteruitgang van grondwaterkwaliteit te beperken in relatie tot het stedelijke watersysteem. Er is eerst onderzoek nodig met betrekking tot eventuele aanvullende regels voor stedelijk waterbeheer om de huidige kaders en regels zo nodig te kunnen actualiseren.

Tabel 6.8 Stedelijk waterbeheer

Actie/maatregel	Status	Opmerking
We participeren aan de Omgevingstafel.	Onbekend	De aanwezigen zijn onbekend met de term 'Omgevingstafel'.
We dragen bij aan grote maatschappelijke ontwikkelingen, zoals energietransitie in stedelijk gebied.	Loopt nog, project ligt op schema	In landelijk gebied spelen er andere issues dan in stedelijk gebied. De provincie zit 'dun' in het stedelijk gebied, dit thema ligt meer bij het programma Energietransitie.
Samen met de waterschappen ontwikkelen we kaders voor bronbemaling in relatie tot het voorraadbeheer.	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	In de praktijk zijn de waterschappen aan zet, relatie met voorraadbeheer.
Samen met waterschap en gemeenten ontwikkelen we kaders om de achteruitgang van de grondwaterkwaliteit te beperken (bijvoorbeeld minder doorboringen, meer collectieve energiesystemen, voorzieningen bij afgekoppelde riolering).	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Landelijk lopen er veel ontwikkelingen op dit thema. Er bestaan al regels voor (diepe) boringen in relatie tot energie. Er zou gekeken kunnen worden of (aanvullende) regels gesteld kunnen worden voor stedelijk waterbeheer om de achteruitgang van de grondwaterkwaliteit te beperken.
De provincie heeft gewerkt aan de Gelderse vertaling van de maatlat.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	In 2023 is de 'Landelijke Maatlat voor een Klimaatbestendige Gebouwde Omgeving' opgesteld. De provincie Gelderland heeft deze maatlat in 2024 vertaald naar het Normenkader leefbare verstedelijking Gelderland en specifiek gemaakt voor onze provincie.

6.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid

De meeste voorgenomen activiteiten met betrekking tot klimaatadaptatie zijn gerealiseerd of nog in uitvoering. De provincie toont initiatief door meer inzet op het vlak van klimaatadaptatie en droogte dan destijds voorzien en door aanvullend onderzoek naar drinkwaterbesparing en voorraadbeheer uit te voeren of actief deel te nemen aan kennisnetwerken. Mede door het ontwikkelen van toekomstbeelden, handleidingen en deelname aan (inter)nationale netwerken is de doeltreffendheid van het programma vergroot. Echter, door beperkte budgetten zijn sommige gebiedsprocessen minder integraal aangepakt. Om de doelmatigheid te vergroten is behoefte aan integrale afspraken op managementniveau.

Er is duidelijk behoefte aan het aanbrengen van meer samenhang tussen wateroverlast en droogte. Op onderdelen, zoals stedelijk waterbeheer, waterbergingsgebieden en grondwateronttrekkingen, is actualisering van kaders/regels nodig als gevolg van nieuwe inzichten en ontwikkelingen. Blijvende aandacht voor verdere structurering, actualisering van beleidskaders en integrale aanpak is gewenst om de effectiviteit en efficiëntie te vergroten.

Droogteaanpak Achterhoek, aandachtspunt relatie droogte-waterkwaliteit (bron WRIJ)

WRIJ werkt binnen het project/toekomstbeeld 't Klooster samen met de provincie en Vitens aan de droogte-aanpak in de Achterhoek. De aanpak is gericht op het weer terug omhoog brengen van de waterstand in dit gebied (onder andere via groenblauwe dienstverlening, het onder water zetten van percelen, inlaat en buffering van oppervlaktewater). Het in te laten water kan echter verontreinigd zijn met onder andere gewasbeschermingsmiddelen en dient eerst te worden gezuiverd. Dit leidt tot repeterende discussies. Er dienen afspraken te worden gemaakt tussen provincie, WRIJ en Vitens wie daarvoor de verantwoordelijkheid gaat nemen.

6.3 Samenwerking

De samenwerking spitst zich toe op integrale samenwerking binnen de DPRA-regio's en de samenwerking tussen provincie en de waterschappen en Vitens.

Samenwerking binnen de DPRA-regio's

De samenwerking binnen de DPRA-regio's verloopt goed. De aanwezigheid van bestuurders heeft hier een positieve invloed op. Binnen de DPRA-regio's werken provincies, gemeenten en waterschappen samen.

Aanverwante thema's met betrekking tot wateroverlast, zoals de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR), de DPRA-stresstesten in stedelijk gebied en de bovenregionale stresstesten zijn momenteel verdeeld over de drie clusters binnen Water. Bij een gewenste vervolgaanpak is het wenselijk om hiervoor aandacht te hebben en dit intern goed te organiseren.

Samenwerking met waterschappen

De samenwerking tussen provincie Gelderland en de waterschappen is structureel en essentieel voor het succes van het RWP. De provincie stuurt op hoofdlijnen, stelt beleidskaders en geeft instructies, terwijl de waterschappen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering en monitoring.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Er is aandacht vereist voor actualisering van kaders voor bronbemaling. Daarnaast kan samen met de waterschappen en gemeenten, worden verkend of regels gesteld kunnen worden voor stedelijk waterbeheer om de achteruitgang van de grondwaterkwaliteit te beperken. Hoewel de samenwerking op veel punten effectief is, zijn er ook een aantal aandachtspunten genoemd (bijvoorbeeld bij de communicatie rondom grondwaterfluctuatiezones, zie bijlage 2 voor de samenvatting).

Samenwerking met Vitens

De samenwerking tussen provincie Gelderland en Vitens verloopt goed. De samenwerking kenmerkt zich door een actieve rol over en weer in projecten en verkenningen. Gelderland neemt deel aan verkenningen en projecten van Vitens die gericht zijn op voorraadbeheer en het veiligstellen van de drinkwatervoorziening. Deze samenwerking is praktisch van aard.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

7 Natuurdoelen

De natuurdoelen zijn gericht op het streven naar herstel, behoud en verbetering van de ecologische kwaliteit van natuurgebieden binnen het Gelders Natuurnetwerk door onder andere natuurinclusief waterbeheer en verbinding van natuurgebieden.

7.1 Voortgang

Biodiversiteit

Veel van de acties/maatregelen voor het onderwerp biodiversiteit in het RWP zijn gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma biodiversiteit, dat primair wordt uitgevoerd door het team Natuur van de provincie Gelderland.

Hier wordt dus ook naar verwezen wat voortgang betreft.

Tabel 7.1 Biodiversiteit

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Biodiversiteit wordt integraal onderdeel van onze programma's en projecten.	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Dit is gekoppeld aan het uitvoeringsprogramma biodiversiteit vanuit natuur. Er gebeurt veel binnen de provincie op dit thema in programma's en projecten. De reflectie van het waterschap is dat dit niet altijd wordt teruggezien in de projecten, in de realiteit is dit beperkt. Er wordt gestuurd vanuit het uitvoeringsprogramma biodiversiteit niet zozeer vanuit RWP. In de fiches met de waterschappen is een opleidingstraject opgenomen voor beheerders. De status hiervan komt in de Voortgangsrapportage van de SOK's ter sprake.
Aanpak herstel natte natuurgebieden (verdrogingsbestrijding). Belangrijke natuurgebieden verbinden.		Zie Natte landnatuur en Bescherming natte land natuur. Zie Ecologische Verbindingszones
Voorbeeldprojecten opzetten (beekherstel, gebiedsprocessen).	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Deze actie is niet zo zeer als zichzelf als actie uitgevoerd maar het Baakse Beek project valt wel in deze categorie. Dit is een voorbeeld traject voor integraal werken, beekherstel, KRW, gebiedsproces.
Actieplan Natuurinclusieve Landbouw uitvoeren.	Onbekend	Vanuit water is hier geen actie op gezet.
Samen met andere overheden, partners en onderzoeksinstituten kennis ontwikkelen en experimenten opzetten die herstel van habitattypen en soorten ondersteunen.	Onbekend	Voor zover bekend is dit niet (gestructureerd) opgepakt.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Afspraken maken met de waterschappen over natuurwateren.		Zie Natuurwateren
In weidevogelgebieden afspraken maken met agrarisch natuurbeheercollectieven en waterschappen over aangepast peilbeheer en beheermaatregelen, waarbij naast maatregelen op het gebied van waterbeheer ook maatregelen in het bodembeheer worden betrokken.		Zie Weidevogelgebieden
Soortenbeleid.		Zie Soortenbeleid
Afspraken maken met de waterschappen over natuurvriendelijk beheer van watergangen, oevers, paden en dijken.	Loopt nog, project ligt op schema;	WRIJ heeft met de provincie de afspraak gemaakt over het uitvoeren van een pilot 'onderhoudspaden als biodiversiteitsbuffers langs watergangen'. Deze pilot is gestart. Er is een gedragscode voor het beheer, zie voor een toelichting hierop ook paragraaf 7.4 Samenwerking.

Watergangen

Eén actie rondom watergangen is niet uitgevoerd zover bekend bij aanwezigen, de andere actie is meegenomen bij de trajectprogrammering van mobiliteit.

Tabel 7.2 Watergangen

Actie/maatregel	Status	Opmerking
De komende jaren samen met de waterschappen beschikbare kennis in praktijk brengen, experimenten doen en voorbeeldprojecten opzetten.	Niet uitgevoerd	Deze actie is niet uitgevoerd zover bekend bij aanwezigen.
Wij streven ernaar om, via meekoppelkansen, bij het beheer van bermsloten en groenvoorzieningen langs provinciale infrastructuur bij te dragen aan een natuurlijk beheer van watergangen. Dit via ons Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP): 'De Waarde van Wegen' en de Trajectprogrammering.	Loopt nog, project ligt op schema	Zie hiervoor ook tabel 6.1 Duurzaam voorraadbeheer en besparen grondwater. Dit wordt meegenomen bij de trajectprogrammering van mobiliteit. Er worden bijeenkomsten georganiseerd vanuit trajectprogrammering voor afstemming met en meekoppelkansen vanuit andere programma's. Echter is dit incidenteel en de input is afhankelijk van wie hier actief aan deelneemt. Wanneer er meekoppelkansen worden benut moet de financiering komen uit desbetreffende programma's, er zit geen geldstroom aan deze maatregel.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Natte landnatuur

Voor natte landnatuur werd specifiek het Baakse Beek traject uitgelicht. In de SOK zijn herstelmaatregelen opgenomen voor natte landnatuur, deze maatregelen dragen bij aan het behalen van het doel.

Tabel 7.3 Natte landnatuur

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Afspraken maken met partners over de planning van de aan te pakken gebieden in de nieuwe perioden van uitvoering.	Loopt nog, project ligt op schema	<p>Binnen het Baakse Beek traject zijn 5 natuurgebieden, dus deze actie loopt. Deze acties draaien op natuurontwikkelingstrajecten en geld hiervoor (ook vanuit potjes zoetwater en waterschap).</p> <p>Er was een toplist met gebieden (in 2007 en 2013), dit is in 2014 teruggebracht naar een limitatieve lijst van 70 gebieden, deze gebieden zijn opgenomen in de Omgevingsvisie. Deze gebieden zijn een maatschappelijke functie toebedeeld en dit is vastgelegd in de Omgevingsverordening (in 2014). In de SOK zijn herstelmaatregelen opgenomen. Er stond ook een subsidie uit, Subsidie kwaliteitsimpuls van natuur en landschap. Het opnemen van deze actie in het RWP is succesvol geweest voor het behalen van het doel.</p>

Bescherming natte landnatuur

Natte landnatuur en haar beschermingszones zijn aangewezen in de Omgevingsverordening. Daarnaast heeft waterschap Rijn & IJssel een studie gedaan naar de cumulatieve effecten van beregening. Deze studie vraagt om een vervolgonderzoek en uitwerking.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 7.4 Bescherming natte landnatuur

Actie/maatregel	Status	Opmerking
We nemen de natte landnatuur binnen het Gelders Natuurnetwerk op in de provinciale Omgevingsverordening.	Gedaan wat is afgesproken	
We nemen de beschermingszones voor natte landnatuur op in de provinciale Omgevingsverordening.	Gedaan wat is afgesproken	
WRIJ heeft een studie gedaan naar de cumulatieve effecten van berekening.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	Op basis van deze studie is het drainage- en beregeningsbeleid geüpdatet. Dit betreft namelijk niet alleen nieuwe beregeningen en drainage weren maar ook bestaande beregeningen en drainage binnen 200m afbouwen (beschermingszone langs bestaande gebieden). Het is de verwachting dat in de zomer de wateraanvoer op het systeem afneemt dus meer beregening plaats zal vinden vanuit grondwater. Dit roept vragen op namelijk: Waar kan dit en waar kan dit niet? Dit is het moment om hier beleid voor te maken.

Natuurwateren

De maatregelen rondom natuurwateren zijn grotendeels uitgevoerd. Echter is er geen informatie opgehaald over de waterwijzer voor diepe plassen en de actualisatie van de natuurwateren zoetwater. Het samenvoegen van beleid over natuurwateren en overig beleid moet nog gebeuren.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 7.5 Natuurwateren

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Afspraken maken met waterschappen en aanliggende eigenaren over mogelijke maatregelen.	Gedaan wat is afgesproken	Deze afspraken zijn gemaakt en opgenomen in de SOK-en. In de praktijk is de aandacht voor natuurwateren binnen de provincie beperkt. De nieuwe feitenbladen (factsheets) van WRIJ voor de natuurwateren zijn nog niet vastgesteld door de provincie. Dit proces loopt al enige tijd. Er is vanuit het Programma Natuur geen geld beschikbaar voor de afspraken in de SOK. Voor deze wateren geldt geen wettelijke (rapportage) verplichting. Het helpt de waterschappen wel dat dit in het RWP zit. Deze wateren zijn relevant voor het behalen van de KRW-doelen maar ook voor opgaves rond klimaat en KRW. Bij WSV&V zijn geen feitenbladen opgesteld, dit is minder concreet meer beeldend gedaan. Toetsen en monitoring vindt bij WSV&V minder plaats.
Samen met waterschappen onderzoek uit te voeren naar de ecologische kwaliteit van natuurwateren.	Gedaan wat is afgesproken	In de SOK zijn LESA's (Landschap ecologische systeemanalyse) opgenomen, dit gebeurt in Winterswijk en op de Duivelsberg. WRIJ monitort actief, bij WSV&V kent monitoring minder prioriteit. Rivierenland heeft voor hun natuurwateren, 5 studies uitgevoerd om maatregelen voor te bereiden. Een gezamenlijke evaluatie van de natuurwateren met de waterschappen en de provincies is wenselijk.
De waterwijzer voor de diepe plassen verder uitwerken.	Niet uitgevoerd	
Actualisatie van de natuurwateren zoete plassen.	Niet uitgevoerd	
Dit beleid samenvoegen met natuurinclusieve landbouw, biodiversiteit, klimaatadaptatie en landschapsontwikkeling.	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Binnen de nieuwe feitenbladen is dit samengekomen bij WRIJ. De klimaatopgaven zijn bekend om mee te nemen in de nieuwe feitenbladen. Het is de bedoeling dat de provincie deze nieuwe feitenbladen gaat vaststellen en opneemt in het nieuwe RWP.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Ook de natuurwateren worden vastgelegd in de verordening, via het Gelders Natuurnetwerk (GNN) middels beschermingsregels. In het RWP is een maatschappelijke functie toegekend aan deze gebieden. Dit betekent dat de functie dient te worden overwogen bij het toekennen van omgevingsvergunningen voor activiteiten die invloed hebben op het watersysteem. Als bovenstaande acties worden uitgevoerd is de verwachting dat de doelen gehaald kunnen worden. Bij WRIJ, WSRL zijn concrete maatregelen geformuleerd, bij WSV&V is de koppeling gemaakt met het N2000 herstelkader beken.

Overige wateren

Waterschappen zijn verantwoordelijk voor doelen overige wateren. Dit doel is niet verslechteren. Het waterschap stelt een waterbeheerprogramma vast voor de watersystemen die het beheert. Het waterschap moet bij het vaststellen hiervan rekening houden met het regionaal waterprogramma. Zie artikel 3.7 Omgevingswet.

Weidevogelgebieden

De maatregelen voor weidevogelgebieden lopen nog, deze gebieden zijn vastgelegd in de Omgevingsverordening als maatschappelijke functie.

Tabel 7.6 Weidevogelgebieden

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Voorkomen van peilverlaging, aantasting van openheid, ophoging en andere verstoringen.	Loopt nog, project ligt op schema	De weidevogelgebieden zijn opgenomen in de Omgevingsverordening. De verordening treedt pas in werking wanneer er sprake is van een wijziging van een gemeentelijk omgevingsplan, dus bij ruimtelijke besluiten en niet bij peilbesluiten (dus niet geborgd).
Bestaande en nieuwe beheerpakketten aanbieden die vernatting van percelen of delen daarvan mogelijk maken.	Loopt nog, project ligt op schema	In weidevogelgebieden vindt natuurbeheer plaats, specifiek via: agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb). De samenwerkingen met collectieven rondom agrarisch natuurbeheer verloopt goed.

Soortenbeleid

De acties ten behoeve van soortenbeleid lopen of zijn uitgevoerd, echter wordt de actie rondom het koppelen van het beleid rondom soorten met ander beleid door de deelnemers niet herkend.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 7.7 Soortenbeleid

Actie/maatregel	Status	Opmerking
We maken afspraken met de waterschappen om in beken met een Natura 2000-status en in natuurwateren maatregelen te nemen om de leefomgeving van modderkruiper, beekprik en elrits, kwabaal en bosbeekjuffer te verbeteren.	Loopt nog, project ligt op schema	Hier wordt op samengewerkt maar ad-hoc en projectmatig. Deze maatregel is bijvoorbeeld meegenomen bij het Binnenveld, de beekprik is onderdeel van het herstelprogramma beken. Voor de beekprik zijn veel LESA's opgesteld. De elrits zit maar in één beek. Er is door de provincie voor de grote modderkruiper een studie uitgevoerd naar verspreiding, kansen en knelpunten. Het vervolg is echter maar beperkt opgepakt. WSV&V heeft met een bijdrage van de provincie een Masterplan grote modderkruiper opgesteld. Benodigde maatregelen die uit het plan naar voren komen financiert het WSV&V zelf.
We vragen de waterschappen te kijken of beheer van watergangen kan worden aangepast zodat watergebonden soorten kunnen worden ontzien. Bestaande gedragscodes vormen hierbij de basis.	Loopt nog, project ligt op schema	De huidige gedragscode is complex en conflicteert soms met de andere wettelijke taken van het waterschap en veiligheid van medewerkers. Het is de wens van de provincie om voor specifieke trajecten met bepaalde soorten aangepast beheer op te passen (maatwerk). Mogelijk kan dit door te werken via een activiteitenplan. Het is nu onduidelijk op welke soorten wordt gedoeld in deze actie van het RWP.
We zoeken naar koppelingen met ander beleid dat deze soorten kan helpen, zoals het actieve soortenbeleid van de provincie, natuurinclusieve landbouw en klimaatadaptatie.	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Deze actie wordt door de aanwezigen niet herkend.
We hebben voor terreinbeheerders en waterschappen een subsidieregeling voor de aanpak van een aantal invasieve exoten opgesteld.	Gedaan wat is afgesproken	De subsidieregeling is een paar jaar opengesteld geweest en inmiddels ook weer gesloten. Grote terreinbeheerders konden een programma-aanvraag doen voor het treffen voorbestrijdingsmaatregelen. Daarvoor is bijna 2,4 miljoen euro aan 4 terreinbeheerders toegekend. Waterschappen en gemeenten konden enkel een subsidie krijgen voor het opstellen van een plan van aanpak. Daarvan hebben ongeveer de helft van de Gelderse gemeenten en een Gelders waterschap gebruik gemaakt. Inmiddels werken we aan een actualisatie van de subsidieregeling om bij de terreinbeheerders de nazorg van locaties waarvoor eerder subsidie is verleend mogelijk te maken.

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Ecologische verbindingzones

Een aantal afspraken gerelateerd aan ecologische verbindingzones zijn vastgelegd in de SOK, op andere maatregelen wordt niet actief gestuurd.

Tabel 7.8 Ecologische verbindingzones

Actie/maatregel	Status	Opmerking
We maken afspraken met de waterschappen over de aanleg van ecologische verbindingzones of delen daarvan.	Gedaan wat is afgesproken	Deze afspraken zijn vastgelegd in de SOK. Deze maatregel is erg doeltreffend. De provincie ziet meer succes op water dan op land. Dit is te danken aan de koppeling die te maken is met de KRW.
We proberen deze opgave te koppelen aan ontwikkelingen in de landbouw en aan klimaatadaptatie en landschapontwikkeling.	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Begin 2025 zijn de collectieven bijgepraat in de Achterhoek. Hier wordt het landschapspakket goed gekoppeld aan agrarisch natuur beheer. De provincie koppelt natuurmaatregelen ook aan wateroverlast en droogte, (dit is gerelateerd aan budgetten). Op deze maatregel wordt niet actief gestuurd.
We gaan bij de waterschappen aandacht vragen voor paaiplaatsen en laagwatervluchtplaatsen bij de aanleg van ecologische verbindingzones en natuurvriendelijke oevers.	Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil	Zover bekend zijn hier geen concrete afspraken over gemaakt. Voor de modderkruiper zijn de waterschappen hier actief betrokken. In het model 'winde' zijn de paaiplaatsen en laagwatervluchtplaatsen standaard opgenomen als stapstenen. Dit is gekoppeld aan de aanleg EVZ. Er wordt niet specifiek gestuurd op de drie ecologische verbindingzones naar Duitsland. Er is gesuggereerd dat andere modellen dit ook kunnen meenemen.

7.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid

Deze paragraaf beschrijft de mate waarin de provincie en waterschappen op koers liggen voor de doelen (effectiviteit). Bovenstaande acties leveren een kleine bijdragen aan de beoogde doelen. Hiervoor is het RWP ook niet bedoeld, hiervoor lopen eigen trajecten vanuit Natuur. Als gevolg van de omschreven maatregelen in het RWP is het mogelijk om bij lopende projecten iets extra's te doen.

Hieruit volgt de aanbeveling dat in een volgende RWP duidelijk moet zijn welke acties/maatregelen worden uitgevoerd vanuit water, vanuit natuur en welke acties gezamenlijk worden uitgevoerd en waarom. Het helpt hierbij ook om heldere verwijzingen te maken in het RWP naar andere programma's. Op deze manier worden verantwoordelijkheden expliciet gemaakt.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Vanwege ontbreken van (tijd voor bestuderen van) financiële gegevens is de inschatting van de doelmatigheid van maatregelen niet mogelijk.

7.3 Samenwerking

Gedragcode (protocol op beheer)

Een aandachtspunt in de samenwerking is de [gedragcode \(protocol op beheer\)](#). Het gaat om het onderhoud en beheerwerkzaamheden die worden uitgevoerd volgens de [Gedragcode Bestendig beheer en onderhoud](#). Als de waterschappen volgens de gedragcode werken hoeft er geen omgevingsvergunning te worden aangevraagd bij de provincie. De nieuwe GC is per 1 april 2025 van kracht. De huidige gedragcode is complex en conflicteert soms met de andere wettelijke taken van het waterschap en veiligheid van medewerkers. In de werksessie is besproken om van een gedragcode naar een 'overkoepelende vergunning' te gaan, wellicht zijn er afspraken te maken tussen de waterschappen en de provincie om te werken via een activiteitenplan, om allerlei beheermaatregelen aan paden, watergangen en dijken uit te voeren.

Natuurwateren

De samenwerking tussen de provincie en de waterschappen loopt (ambtelijk) goed om de doelen voor te bereiden, bestuurlijk ligt de samenwerking ingewikkeld rondom Natuurwateren.

8 Economie en recreatie

Economie en recreatie is erop gericht om het watersysteem zowel duurzaam als geschikt voor landbouw te houden. Het gaat hierbij ook om voldoende zwemwaterlocaties van goede kwaliteit voor recreatie en een aantal specifiek aangewezen regionale wateren bevaarbaar houden voor de beroepsvaart.

De rol van de provincie hierin is;

- (Mede-)initiatiefnemer en financier (landbouw)
- (Mede-)initiatiefnemer onderzoek, regelen en controleren en bevoegd gezag (zwemwater)
- Toetsen en toezien op handhaving (beroepsscheepvaart)

8.1 Voortgang

Landbouw

In het RWP zijn 2 maatregelen genoemd. Uit de werksessie is gebleken dat er nog een derde maatregel is uitgevoerd.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Tabel 8.1 Landbouw

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Gebiedsprocessen	Deels uitgevoerd, deels nog lopend/vertraagd	<p>Het is niet duidelijk hoeveel gebiedsprocessen beoogd waren en welke nog lopen. Gemeld is dat er nog 13 gebiedsprocessen zijn waar KRW en/of stikstof belangrijk is. Verder wordt er door de grootte en integraliteit van gebiedsprocessen soms vertraging opgelopen.</p> <p>Provincie Gelderland heeft met de uitwerking van 'Vitaal Landelijk Gebied Gelderland' (VLGG) per regio beschreven wat gedurende 12 jaar nodig is voor een duurzame landbouw, gezonde natuur, schoon en voldoende water en in voorbereiding op verandering van het klimaat. Hiervoor was ruim € 10 miljard begroot. Met het wegvallen van rijksmiddelen is een deel van het VLGG-budget voor andere doelen benut, waaronder de stikstofopgave. Doordat minder budget beschikbaar was is een aantal gebiedsprocessen geschrapt.</p> <p>Door het wegvallen van budget en onduidelijkheid op rijksniveau over de aanpak van onder andere de stikstof- en PFAS-problematiek zijn er geen strakke kaders en doelen. De opeenstapeling van onzekerheden komt de verhouding tussen de overheden met de landbouwsector niet ten goede.</p>
Subsidies	Uitgevoerd conform beleid	<p>Er is geen subsidie specifiek voor de waterdoelen. Wel zijn er geldstromen vanuit Europese middelen (Gemeenschappelijk Landbouwbeleid) en het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) en ook vanuit het programma Agrifood. Het is lastig concreet te maken in hoeverre deze subsidies specifiek voor water ingezet worden, maar ze dragen wel bij aan waterdoelstellingen (en omgekeerd). De GLB-regeling is steeds snel vol door overinschrijving. Voor water is deze niet doelmatig en effectief.</p> <p>Op het gebied van landbouw zijn samenwerkingsovereenkomsten (SOK) afgesloten tussen provincie en WRIJ. Aan deze SOK zijn budgetten gekoppeld met een verdeelsleutel van 50-50 % tussen provincie en waterschap. Dit loopt goed.</p> <p>Bij het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) wordt geld in tranches van 6 jaar uitgegeven. De verwachting is dat na afloop van de huidige tranche er weer een nieuwe tranche komt.</p>

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Betuwse watertafel	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	Naar aanleiding van het proces voor de drinkwaterreserveringsgebieden zijn er gesprekken gevoerd over waterbeschikbaarheid met onder andere provincie en fruittelers en laanboomtelers en waterschap. Daartoe is de Betuwse Watertafel ingericht. De Betuwse Watertafel was een sectorale tafel, terwijl de opgave rond waterbeschikbaarheid meerdere partners en meerdere belangen raakt (onder andere landbouw, bodem en klimaatadaptatie). In overleg met de deelnemers is daarom besloten de Betuwse Watertafel weer op te heffen en het overleg over waterbeschikbaarheid voort te zetten op een integrale tafel in het kader van de Regioarrangementen.

Aandachtspunt herbestemmen van grondstroken langs watergangen (bron WRIJ)

Er komt een impuls op het herbestemmen van grondstroken langs watergangen. Daar waar op deze stroken akkerbouw in de plaats komt van veeteelt bestaat er kans dat de waterkwaliteit achteruitgaat als gevolg van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Vanuit waterkwaliteit beredeneerd biedt het kansen om langs beken dergelijke stroken als natuur te bestemmen of bijvoorbeeld biobased producten te telen in plaats van traditionele akkerbouw. Via ruilverkaveling/grondstrategie wordt ingezet op een breedspoorbenadering (brede stroken in plaats van smalle stroken). Dit ruilverkavelingsproces is een voorbeeld van samenwerking maar blijkt weerbarstig in de praktijk, met name vanwege het grote aantal relatief kleine huiskavels (dicht bij huis kunnen boeren).

Zwemwater – Ontwikkeling vraag zwemwaterlocaties

Er is 1 actie benoemd voor dit onderwerp.

Tabel 8.2 Zwemwater – Ontwikkeling vraag zwemwaterlocaties

Actie/maatregel	Status	Opmerking
We doen onderzoek naar de toekomstige behoefte aan zwemwater.	Gedaan wat is afgesproken	<p>Uitgevoerd conform beleid en planning. Het 'Behoeftonderzoek zwemwater Gelderland' is in januari 2023 afgerond. Conclusies onderzoek op hoofdlijnen: er is voldoende zwemwater in de provincie Gelderland, alleen de zwemlocaties zijn niet zo gunstig gespreid. Er zijn geen directe vervolgacties nodig naar aanleiding van dit onderzoek (zie ook tekstblok bijlage 2).</p> <p>Elk jaar worden in samenspraak tussen provincie, Rijkswaterstaat, de waterschappen en de recreatiesector zwemlocaties aangewezen. Zwemwaterlocaties krijgen dan een maatschappelijke functie. In het geval een zwemplas vijf jaar op rij slecht scoort wordt deze van de lijst afgevoerd.</p>

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actie/maatregel	Status	Opmerking
De provincie heeft gekeken of bij Wageningen een zwemwater kon worden aangewezen in het kader van de dijkversterking.	Extra maatregel (niet opgenomen in het RWP)	Dit bleek niet mogelijk.

Zwemwaterlocaties

Er zijn 3 acties benoemd voor dit onderwerp.

Tabel 8.3 Zwemwaterlocaties

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Voor de start van het zwemseizoen wijzen we, op grond van artikel 3.2 van de Bkl, elk jaar in overleg met de waterbeheerders zwemwater-locaties aan. Per locatie bepalen we dan hoe lang het zwemseizoen daar duurt en wie verantwoordelijk is voor beheer en onderhoud. Dit delen we op http://www.zwemwater.nl .	Gedaan wat is afgesproken	Deze actie is uitgevoerd. De taak van de provincie is om mensen te informeren over veiligheid. Dit is en wordt gedaan via persberichten, borden op locaties (circa 180 borden totaal) en informatie via de www.zwemwater.nl website. De informatie op de website is up-to-date.
We controleren jaarlijks de waterkwaliteit van de zwemwateren.	Gedaan wat is afgesproken	Deze actie is uitgevoerd conform beleid. Dit wordt jaarlijks gedaan in samenwerking met waterschappen. De kwaliteit wordt nauwlettend in de gaten gehouden door RWS en de waterschappen. Er worden monsters genomen 1 keer per maand of elke 14 dagen, afhankelijk van de kwaliteit van het zwemwater. De rol van de provincie is om mensen te informeren over de veiligheid van de aangewezen zwemwateren. De eigenaar/beheerder van het watersysteem moet, in het geval de veiligheid in het geding komt, actie ondernemen in de vorm van een zwemverbod of negatief zwemadvies. In 2024 en 2025 zijn alle zwemplassen aanvullend gecontroleerd op PFAS. Hieruit volgde dat in een zwemplas een negatief zwemadvies is ingesteld en in een zwemplas een zwemverbod.
In de omgevingsverordening leggen we de eisen voor beheer en onderhoud van zwemwaterlocaties vast.	Gedaan wat is afgesproken	Deze actie is afgerond en de eisen zijn opgenomen in de omgevingsverordening.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Water voor beroepsscheepvaart

Er zijn 4 acties benoemd voor dit onderwerp.

Tabel 8.4 Water voor beroepsscheepvaart

Actie/maatregel	Status	Opmerking
Vergoeden van de kosten voor het bevaarbaar houden van Oude IJssel en Linge.	Gedaan wat is afgesproken	Deze actie is uitgevoerd: de provincie geeft het betreffende waterschap een financiële vergoeding voor het beheer van delen van de Oude IJssel en Linge.
Bijgewerkte factsheets opnemen in de Webatlas.	Onbekend	Het is niet bekend welke factsheet bedoeld worden en waar deze gepubliceerd zouden moeten worden.
Aanpassen manier van vergoeden van investeringskosten vanaf 2021.	Gedaan wat is afgesproken	De afrekening van de werkzaamheden van het Waterschap gaat via een egaliserende bestemmingsreserve voor instandhouding van beheer en onderhoud. In juli 2022 is door Gedeputeerde Staten besloten om de investeringen die nodig zijn om de vaarweg te beheren door het waterschap direct te vergoeden. Voorheen loste de provincie deze investeringen af met jaarlijkse betalingen. Hierin zaten ook rente kosten. Per 2023 wordt in de begroting en in de jaarrekening in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen de voortgang gerapporteerd.
Uitvoeren evaluatie vaarweg-beheer (inclusief recreatievaart).	Gepland in 2026	In 2024 is er een evaluatie uitgevoerd naar het gebruik van de Oude IJssel voor de beroepsvaart. Hierbij is vastgesteld dat er nog enkele bedrijven actief zijn en dat het aantal vaarbewegingen voor goederenvervoer na jaren van afname sinds enkele jaren stabiel is.

8.2 Doeltreffendheid en doelmatigheid

Deze paragraaf beschrijft de mate waarin de provincie en waterschappen op koers liggen voor de doelen (effectiviteit).

Landbouw

- Het blijft lastig om het effect van subsidies te kwantificeren. Kennisontwikkeling, innovaties en dergelijke zijn immers moeilijk te kwantificeren
- De instrumenten en subsidieregelingen helpen bij het bereiken van de waterdoelen, maar het is nog teveel 'schieten met hagel'. Het is wenselijk om de subsidie veel meer een logisch onderdeel te laten worden van de instrumentenmix van het RWP. De aanvraag van subsidies kost ook relatief veel tijd, voor relatief kleine bedragen
- De DAW-subsidies zijn nu projectgerichte impuls gelden. De subsidieregeling is weinig concreet. Doordat het allemaal losse projecten zijn is er weinig sturing mogelijk. Het is belangrijk om de effectgerichte waterdoelen/omgevingswaarden beter te vertalen naar concrete bronmaatregelen/de boerenpraktijk

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Recreatie

Over het algemeen zijn deelnemers tevreden over doeltreffendheid en doelmatigheid van de acties en doelen uit het huidige RWP. Wel zijn er enkele aandachtspunten:

- Er zijn meerdere communicatiekanalen nodig om inwoners/recreanten/passanten te informeren (zwemwater.nl, teletekst, persberichten, borden et cetera). De taal is een aandachtspunt (te ondervangen door bijvoorbeeld een QR-code met vertaling)
- De kwaliteit van zwemwaterlocaties wordt gebaseerd op een 4-jaars gemiddelde. Dit zegt weinig over de actuele waterkwaliteit
- Door onder andere PFAS, lozingen recreatievaart, watervogels kan de zwemwaterkwaliteit onder druk komen te staan
- Bij laagwater kan het talud wijzigen, dit kan ook gevaarlijke situaties opleveren. Daarom dienen deze 1x per 5 jaar te worden ingemeten op risicolocaties

Water voor beroepsvaart

- Er is een groeiend spanningsveld tussen beroepsvaart en recreatie. Dit levert veel 'gedoe' op omdat ook een toenemend aantal recreatievaarders gebruik maakt van de vaarwegen. Beleid en beheer ten behoeve van recreatievaart ligt bij waterschappen
- Er zijn discussies tussen de provincie en RWS over het op niveau houden van vaarwegen in situaties waar er een geleidelijke overgang is tussen het relatief ondiepe deel in beheer van de provincie en het verdiepte deel in beheer bij RWS (grijs gebied)

8.3 Samenwerking

Landbouw

Personele wisselingen bij gebiedsmanagers en de 'afstand' die soms tussen provincie en de praktijk wordt ervaren door de landbouwsector werken negatief door (bijvoorbeeld in gebiedsproces Winterswijk).

Water voor beroepsscheepvaart

Vanuit beroepsvaart verloopt de samenwerking met de waterschappen goed: zakelijk en praktisch.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

9 Overkoepelende bevindingen

Op basis van de gevolgde werkwijze zijn de volgende thema-overstijgende bevindingen gedaan:

Beleid

- Om het beleid te kunnen monitoren en strakker te kunnen sturen is er behoefte aan een scherpe(re) formulering van de doelen. Een eerste aanzet is hiertoe gegeven met het opzetten van de Doelenboom Water (zie bronnenlijst), die echter geen vast onderdeel uitmaakt van het RWP
- Het RWP beschrijft de benodigde acties en maatregelen die aanvullend zijn op het reguliere werk. Het programma is dus geen totaaloverzicht van acties die nodig zijn om de gestelde doelen te halen. Voor iemand buiten de provinciale organisatie is niet direct inzichtelijk wat het reguliere werk is
- Veel doelen hebben een langere tijdshorizon dan de RWP-periode. Het is voor een groot aantal acties niet helder of de bijbehorende doelen binnen de planperiode behaald moeten worden
- 'Water' kan als zelfstandig thema trekker zijn, maar ook bijdragen aan een of meerdere andere thema's. Daar waar 'Water' bijdraagt aan andere thema's is de doeltreffendheid en doelmatigheid van de acties/maatregelen lastiger te concretiseren
- Bij het opstellen van het RWP is, in het kader van de toen nog op handen zijnde Omgevingswet, alvast gekozen voor een thema- en objectgerichte indeling (gekoppeld aan gebieden) van het programma inclusief kaarten met gebiedsgrenzen. Ook zijn op grond van het Bkl maatschappelijke functies vastgelegd voor de betreffende regionale wateren en/of grondwater. Daarmee heeft het RWP onder de Omgevingswet al een logische structuur
- De beleidsbrief 'Water en bodem sturend' heeft tot extra acties geleid die niet in het RWP zijn opgenomen. De Kamerbrief vraagt (extra) aandacht om bepaalde thema's verder uit te werken in het volgende RWP

Programmasturing

- Er vindt geen centrale programmasturing plaats. Uitvoering vindt plaats door werknemers binnen de genoemde onderwerpen zonder rapportageverplichting in het kader van het programma
- Voor de uitvoering van het huidige RWP is bij de vaststelling in 2021 geen aanvullend budget beschikbaar gesteld. Op dat moment waren incidentele en (beperkt) structurele middelen beschikbaar. Bij de herijking van de begroting (november 2022) is de omslag gemaakt naar een structureel budget voor uitvoering van het RWP. Hierbij is een indicatieve verdeling van het budget over de verschillende actielijnen gemaakt. Enkele deelnemers van de werksessies geven aan dat het ontbreken van een transparante geldstroom (en bijbehorende verantwoording) het behalen van de doelen enigszins belemmert
- Het wegvallen van de NPLG/VLGG en daaraan gekoppelde budgetten heeft het behalen van de doelen van het RWP sterk beïnvloed

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Samenwerking en rolverdeling

- Het vanuit 'Water' betrekken van partners bij het opstellen van het RWP heeft positief bijgedragen aan de kruisbestuiving en aan het 'zwaluwstaarten' van beleid. De wederkerigheid hiervan vanuit andere thema's richting het thema water is een aandachtspunt. Het is de ervaring geweest dat het thema water niet zo expliciet wordt meegenomen in de programma's van andere thema's
- Het concreter formuleren van de rol en positie van de provincie bij verschillende onderwerpen verhoogt de duidelijkheid in rolverdeling. Zo is gebleken dat er bij bepaalde acties geen rol ligt voor de provincie of geeft bijvoorbeeld de zinsnede 'provincie zet zich in om ...' te weinig houvast
- In voortgangsoverleggen tussen de provincie en de waterschappen, maken de waterschappen hun eigen voortgangsrapportage (stoplichtenmodel). De waterschappen bevelen de provincie aan om op soortgelijke wijze de voortgang te presenteren. Dit bevordert de transparantie en hiermee de gelijkwaardigheid van de onderlinge verhoudingen

10 Conclusies en aanbevelingen

10.1 Conclusies

Tabel 10.1 toont in hoeverre de gestelde doelen in het RWP 2021-2027 op koers liggen of al zijn behaald?

Tabel 10.1 Voortgang doelen uit RWP

Actielijn	Doelrealisatie
Hoogwaterveiligheid	<p>Doel: Bescherming tegen overstromingen vanuit de grote rivieren en de regionale wateren en beperken van de negatieve gevolgen van overstromingen zoals bepaald in de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR).</p> <p>Naar schatting ruim 90 % van de projecten verloopt volgens planning. De afgesproken acties zijn uitgevoerd. Voor het overige deel zijn in de meeste gevallen andere partijen aan zet voor het vervolg. Het jaarlijkse toezicht op regionale keringen is structureel en zonder grote knelpunten.</p>
Waterkwaliteit	<p>Doel: Voldoen aan de Kaderrichtlijn Water om zo de kwaliteit, kwantiteit en het duurzaam gebruik van het oppervlaktewater, grondwater en drinkwater te garanderen, vervuiling te voorkomen en de gevolgen van vervuiling te beperken.</p> <p>Het overgrote deel van de acties en maatregelen is volgens planning uitgevoerd. Nederland ligt nog niet op koers voor 2027. Om de KRW-doelen binnen provincie Gelderland dichterbij te brengen is een extra impuls gegeven aan onder andere indirecte lozingen, nitraatreductie en monitoring.</p>
Klimaatadaptatie	<p>Doel: Het natuurlijk bodem- en watersysteem leidend te laten zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen en zo de negatieve impact die klimaatverandering heeft op het watersysteem en de gebruikers hiervan te voorkomen en beperken.</p> <p>Het overgrote deel van de voorgenomen maatregelen met betrekking tot klimaatadaptatie zijn gerealiseerd of nog in uitvoering (op planning). Het gaat bij deze actielijn ook om droogte-aanpak, duurzaam voorraadbeheer en grondwaterbesparing. De kamerbrief water en bodem sturend vanuit het Rijk heeft een impuls gegeven aan maatregelen op het thema klimaatadaptatie en voorraadbeheer. Een aantal maatregelen hebben vertraging opgelopen of zijn niet uitgevoerd. Om het bodem- en watersysteem leidend te laten zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen zijn extra maatregelen/acties noodzakelijk.</p>
Natuurdoelen	<p>Doel: Het herstellen, behouden en verbeteren van de ecologische kwaliteit van natuurgebieden binnen het Gelders Natuurnetwerk. We streven naar een natuur inclusiever waterbeheer dat biodiversiteit beschermt en laat toenemen, en dat natuurgebieden beter verbindt.</p> <p>De provincie heeft stappen gezet om de ecologische kwaliteit van natuurgebieden te verbeteren, onder andere via maatregelen voor verdroging, waterkwaliteit en ecologische verbindingen. De uitvoering verloopt echter niet overal volgens planning door afhankelijkheden van andere opgaven zoals landbouw, stikstof en gebiedsprocessen. Daardoor worden de natuurdoelen nog maar deels bereikt en is verdere versterking van maatregelen en samenwerking nodig.</p>

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Actielijn	Doelrealisatie
Economie en recreatie	<p>Doel: met partners het watersysteem zowel duurzaam als geschikt voor landbouw houden. Het gaat hierbij ook om voldoende zwemwaterlocaties van goede kwaliteit voor recreatie en een aantal specifiek aangewezen regionale wateren bevaarbaar houden voor de beroepsvaart.</p> <p>Voor landbouw is ingezet op gebiedsprocessen en subsidieverlening. Door het wegvallen van NPLG-budget en door de grootte en integraliteit van gebiedsprocessen is soms vertraging opgelopen. Voor zwemwateren en beroepsscheepvaart zijn de meeste maatregelen uitgevoerd.</p>

Op basis van voorgaande hoofdstukken hebben de onderzoekers kritische succes- en faalfactoren geformuleerd, zie hiervoor de eerste kolom van tabel 10.2. Deze tabel bevat ook een reflectie van de onderzoekers op deze succes- en faalfactoren.

Tabel 10.2 Kritische succes- en faalfactoren voor het behalen van de doelen in het RWP 'Water stuurt'

Kritische succes- / faalfactoren	Reflectie
Duidelijke doelen en rollen	De doelen per thema zijn in het RWP onvoldoende scherp geformuleerd. In de doelenboom zijn deze concreter gemaakt. Wel ontbreken nog indicatoren om de voortgang eenduidig te kunnen meten. Per actie is weliswaar de rol van de provincie geformuleerd. Toch leidt dit in praktijk nog tot onduidelijkheid. Het is niet direct helder dat de uitgangspunten in het RWP feitelijk overkoepelende doelen zijn en dat deze dus verder zijn geconcretiseerd in de doelen en impliciet zijn meegenomen bij de uitwerking van het programma.
Integraal programma	Het actief laten meedenken en schrijven van externe en interne partners bij het opstellen van het RWP heeft voor water geresulteerd in een integraal waterprogramma. Het goed op elkaar kunnen aansluiten van verschillende programma's vereist een vergelijkbare houding / werkwijze.
Samenwerking met waterpartners	De samenwerking met externe en interne partners bij de uitvoering van het RWP verloopt over het algemeen goed.
Programmasturing	Er is geen duidelijke programmasturing en/of regie gevoerd op strategisch niveau. Programmasturing bevordert het tijdig behalen van doelen.
Juridische borging van het programma	Het RWP is destijds al in de geest van de Omgevingswet opgezet. Ook zijn de maatschappelijke functies benoemd en voor een groot deel concreet vertaald in de provinciale omgevingsverordening.
(Interne)geldstroom voor acties	Het ontbreekt aan een transparante en toegewezen geldstroom. Dit belemmert enigszins de uitvoering van het programma.
Planning gekoppeld aan acties/maatregelen	De tijdshorizon van acties is niet altijd duidelijk. Het ontbreekt aan een duidelijk onderscheid in doelstellingen gekoppeld aan het programma en langetermijndoelen. Om tijdig te kunnen inspelen op nieuwe inzichten en ontwikkelingen bestaat behoefte aan een (doorlopend) actieprogramma met een kortere doorlooptijd dan het programma. Een dergelijk actieprogramma kan om de zoveel tijd worden geactualiseerd, om doelmatig en doeltreffend te blijven werken.

10.2 Aanbevelingen

Duidelijke doelstellingen per thema

De tussenevaluatie laat zien dat de doelen per thema duidelijker en explicieter in het RWP kunnen worden opgenomen. Het is aan te bevelen om bij elk thema naast de beleidsinleiding een scherp geformuleerd (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden) doel op te nemen, zodat beter zichtbaar wordt hoe de voorgenomen maatregelen bijdragen aan de provinciale opgaven.

Daarnaast blijkt de rol van de provincie niet altijd helder; termen als 'inzetten op' geven voor de partners onvoldoende richting. Het volgende RWP kan dit versterken door per thema te verduidelijken welke verantwoordelijkheid de provincie heeft (regisserend, kaderstellend, uitvoerend of ondersteunend) en wat dit concreet betekent voor de uitvoering.

Integraal programma

Uit de tussenevaluatie blijkt dat de samenhang tussen het RWP en andere provinciale programma's duidelijker kan worden beschreven. Het is aan te bevelen om in het volgende RWP een duidelijker onderscheid te maken tussen acties die tot de wateropgave behoren en acties welke onderdeel zijn van andere 'programma's', zoals klimaatadaptatie of natuur. Hierdoor wordt overlap voorkomen en wordt beter zichtbaar waar verantwoordelijkheden liggen.

Ook is het wenselijk om onderscheid te maken tussen gebiedsprocessen waarin water leidend is en processen waarin water een ondersteunende rol vervult. In dat laatste geval is het namelijk moeilijker om de effecten en impact van maatregelen te beoordelen, wat vraagt om duidelijke duiding in het programma.

Samenwerking met waterpartners

De tussenevaluatie toont aan dat het vroegtijdig betrekken van interne en externe stakeholders het draagvlak, de kwaliteit en de integraliteit van het RWP versterkt. Waterschappen geven expliciet aan opnieuw actief te willen bijdragen aan het opstellen van het volgende programma. Het is daarom aan te bevelen deze werkwijze voort te zetten en in het nieuwe RWP te blijven werken met een gezamenlijke aanpak, waarin zowel interne partners binnen de provincie als externe partijen, zoals de waterschappen en Vitens, een actieve rol hebben in de inhoudelijke uitwerking.

Programmasturing

Uit de tussenevaluatie komt naar voren dat programmasturing binnen het RWP onvoldoende is georganiseerd. Hierdoor worden doelen niet altijd op de meest doelmatige wijze nagestreefd. Het is aan te bevelen om in het volgende RWP een programmamanager aan te wijzen, die verantwoordelijk is voor de uitvoering en afstemming van de verschillende acties. Het benoemen van regisseurs per actielijn zorgt voor meer richting en samenhang op strategisch niveau. Tot slot blijkt uit de werksessies dat een transparante en toegewezen geldstroom ontbreekt, wat de uitvoering enigszins belemmert. Het is daarom wenselijk om maatregelen in het nieuwe RWP duidelijk te koppelen aan een begroting en budgetten.

Planning gekoppeld aan acties/maatregelen

Uit de tussenevaluatie blijkt dat de tijdshorizon van doelen en maatregelen per actielijn scherper moet worden uitgewerkt. Het is aan te bevelen om in het volgende RWP zowel de langetermijndoelen als duidelijke tussendoelen te formuleren, bij voorkeur ondersteund met Key Performance Indicatoren.

Verder kan een doorvertaling van het programma naar een kortcyclisch actieprogramma van 1 tot 2 jaar de uitvoerbaarheid en voortgangsmonitoring versterken. Voor de monitoring van het huidige RWP was het voornemen om indicatoren op te stellen. Omdat dit nog in de verkenningsfase verkeert, is het wenselijk om dit proces in het nieuwe RWP te concretiseren en af te ronden zodat de voortgang per actielijn beter meetbaar wordt.

10.2.1 Uitvoering programma 2026-2027

De evaluatie maakt duidelijk dat de uitvoering van het programma overwegend op koers ligt. De periode 2026-2027 kan worden benut om acties/projecten die nog niet zijn opgepakt of vertraging hebben opgelopen en binnen de invloedssfeer van de provincie liggen uit te voeren (zie de tabellen in hoofdstukken 4 t/m 8 waar acties de volgende statussen hebben: 'Loopt, maar vertraging of ligt tijdelijk stil', 'Project uitgevoerd wat niet in RWP was opgenomen, maar daar wel in opgenomen had moeten/kunnen worden', 'Project stopgezet').

Het valt te overwegen om voor deze periode alsnog een programmamanager aan te stellen, om te ervaren wat de doorwerking hiervan is op de voortgang en afstemming. Ook kan deze periode worden benut om de verkenning met betrekking tot kritische prestatie-indicatoren een stap verder te brengen.

Verder kan vooruitlopend op het nieuwe programma alvast een start worden gemaakt met een opzet die helpt bij de indeling in onder andere:

- Regulier werk – programma water gerelateerd werk – bijdragen aan andere thema's (uitwerkingsniveau)
- Projectgebonden budgetten – themagerelateerde budgetten – gebiedsgerichte budgetten
- Specifieke subsidies – generieke subsidies - instrumentenmix
- Rolverdeling provincie – waterschappen – Vitens

In bijlage 3 zijn suggesties en aandachtspunten voor het nieuwe RWP opgenomen, gesorteerd op themaniveau.

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Bijlage 1 Onderwerpen in het RWP

Tabel B1.1 Onderwerpen in het RWP

Actielijn	Onderwerpen
Hoogwaterveiligheid	Dijkversterking en gebiedsontwikkeling Rivierengebied Regionale waterkeringen Europese Richtlijn Overstromingsrisico's
Waterkwaliteit	Kaderrichtlijn Water – Oppervlaktewater Kaderrichtlijn Water – Grondwater Kaderrichtlijn Water – Bescherming openbare drinkwatervoorziening Kaderrichtlijn Water – Bescherming andere (private) onttrekkingen voor menselijke consumptie Kaderrichtlijn Water – Grondwaterverontreiniging
Klimaatadaptatie	Duurzaam voorraadbeheer en besparen grondwater Voorraadbeheer drinkwatervoorziening – Aanvullende Strategische Voorraden (ASV) Regionale Adaptatie Strategieën (RAS) en bijbehorende Regionale Adaptatie Plannen Droogte Regionale wateroverlast Waterbergingsgebieden Grondwaterfluctuatiezones Stedelijk waterbeheer
Natuurdoelen	Biodiversiteit Natuurinclusief beheer van watergangen Natte landnatuur Bescherming natte landnatuur Natuurwateren Overige wateren Weidevogelgebieden Soortenbeleid Ecologische verbindingzones
Economie en recreatie	Landbouw Ontwikkeling vraag zwemlocaties Zwemlocaties (indicatieve ligging) Water voor beroepsscheepvaart
Samenwerking	Inbreng in waterbeleid Waterschappen Gemeenten Vitens Internationale samenwerking

Bijlage 2 Samenvattingen aangeleverde bronnen

H4 Hoogwaterveiligheid**Ruimte voor de rivier 2.0**

(Bron: <https://www.ruimtevoorderivier.nl/over-ruimte-voor-de-rivier>)

In het programma Ruimte voor de Rivier 2.0 werken Rijk en regio aan een nieuwe, toekomstbestendige inrichting van het rivierengebied. Waarin water veilig afgevoerd kan worden en rivieren bevaarbaar blijven. Door hogere (grond)waterstanden is er minder verdroging en de verdeling van zoetwater over Nederland is verbeterd. Ook is er ruimte voor natuur en economische ontwikkeling.

H5 Waterkwaliteit, H8 Economie en recreatie**Deltaprogramma Agrarisch waterbeheer (DAW)**

Het DAW is een initiatief van LTO en wordt in co-creatie uitgevoerd door de Unie van Waterschappen, ministeries van Infrastructuur en Waterstaat, Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur en Interprovinciaal Overleg namens de provincies. Het DAW Kennisprogramma verbindt onderwijs, onderzoek, overheid en ondernemers. Met behulp van de DAW Impuls, een subsidieregeling voor agrarisch waterbeheer, werken waterbeheerders en agrariërs samen aan schoon en voldoende water en een gezonde bodem.

H5 Waterkwaliteit**Tussentijdse evaluatie voortgang KRW provincie Gelderland**

Uit de meest recente meetgegevens blijkt dat bij de oppervlaktewateren al aan 80 % van de normen voldaan wordt. Voor het bereiken van de KRW-doelen in het oppervlaktewater zijn extra maatregelen nodig voor nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en andere milieuvreemde en/of giftige stoffen.

De belasting van het grondwater met verontreinigde stoffen zorgt er ook voor dat de belasting in de grondwaterafhankelijke beken te hoog is. Daarnaast is het oppervlaktewaterwatersysteem te veel gericht op water afvoeren. Ook is door onttrekking van grondwater de grondwaterstoestand voor grondwaterafhankelijk natura2000-gebieden niet op orde. Door klimaatverandering, bevolkingsgroei en economische groei wordt de druk op het grondwater alleen maar groter. Verwacht wordt dat in 2027 geen van de vijf grondwaterlichamen door de beschermde gebieden qua kwaliteit en kwantiteit in goede toestand is.

De emissie vanuit landbouwgronden blijft de grootste bron van nutriënten. In 2022 draagt deze bron voor 52 % voor stikstof en 53 % voor fosfor bij aan de totale binnenlandse emissie naar de Nederlandse wateren. Op de lijst met 42 probleemstoffen staan zeventien gewasbeschermingsmiddelen, biociden en diergeneesmiddelen. De uitspoeling van metalen vanuit de bodem in het landelijk gebied is een belangrijke bron voor de belasting van oppervlaktewater. Deze wordt veroorzaakt door bemesting vanuit de landbouw en de mobilisatie van metalen in de bodem door verdroging en vernatting (van der Grift, 2023)

De verantwoordelijkheid voor toezicht, handhaving actualiseren en aanscherpen van vergunningen is verdeeld over provincie, gemeente en waterschap. Voor betere onderbouwing en maatwerk dient ook een inspanning te worden gepleegd op het verbeteren van monitoring en bronanalyse.

H6 Klimaatadaptatie**Nederlandse School voor Openbaar Bestuur (NOSB, 2024) Kwesties op de kaart
'Strategische ontwikkelrichtingen voor de netwerkaanpak van droogte in de Achterhoek en de Liemers'**

Dit onderzoek richt zich op de strategische ontwikkelrichtingen voor de netwerkaanpak van droogte in de Achterhoek en de Liemers. Doel is om de werkwijzen en opbrengsten van de samenwerking in kaart te brengen voor de toekomstige versnelling van de klimaatadaptatie-opgave. De belangrijkste uitkomsten zijn het bereiken van een gedeeld feitenbeeld en de afspraak over een gezamenlijke opgave van 100 millimeter. De samenwerking staat aan de vooravond van een fase van logistische groeiversnelling om het gebied klimaat-robust te maken. Hiervoor zijn vier strategische ontwikkelrichtingen geschetst: opheffen, stollen, aanpassen en herijken. De uitvoeringskosten van de maatregelen om de doelstelling te behalen, worden geschat op 0,5 tot 1 miljard euro, wat aanpassing van het agrarisch grondgebruik vergt. In de volgende fase verschuift de dynamiek van consensus zoeken naar commitment vragen en van no-regret naar keuzes met een win-lose (low-regret) karakter.

H6 Klimaatadaptatie**H+N+S Het watersysteem in balans**

De Achterhoek en Liemers staan voor de opgave om het watersysteem klimaatrobust te maken door droogte aan te pakken. De centrale opgave is het vasthouden van circa 100 mm extra watervoorraad om het systeem in balans te brengen. Dit kan volgens de denklijn 'gebruikseisen sturend' en de denklijn 'watersysteem sturend'. De eerste denklijn resulteert in gemiddeld 50 mm extra watervoorraad (€ 0,5 miljard) terwijl de tweede denklijn 75 mm extra watervoorraad oplevert (€ 1 miljard). Beide denklijnen verminderen droogteschade voor landbouw en vergroten het areaal kansrijke natte natuur. Echter zorgt de vernatting ook voor schade aan funderingen van gebouwen en natschade op agrarisch gebied door verhoogde voorjaarsstanden. Modelleren van beide denklijnen heeft geleid tot het inzicht dat, door de grotere watervoorraad, zowel de positieve als negatieve consequenties extremer zijn volgens de tweede denklijn.

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

H6 Klimaatadaptatie**Waterschap Vallei en Veluwe, Evaluatie grondwateroverlast 2023/2024**

De evaluatie toont aan dat de wateroverlast in 2023/2024 voornamelijk het gevolg was van langdurige neerslag en een verzadigd grondwatersysteem, waarbij stuwwallen en overgangszones extra kwetsbaar bleken. Het huidige beheer biedt onvoldoende grip op grondwaterdynamiek, en verantwoordelijkheden tussen partijen zijn niet altijd duidelijk. Om herhaling te voorkomen, wordt aanbevolen om het grondwatermeetnet uit te breiden en voorspellingsmodellen te ontwikkelen voor vroegtijdige signalering. Daarnaast is het noodzakelijk om beleid en onderhoud te herzien, waaronder een betere NBW-toetsing en actualisatie van C-watgangen. Heldere afspraken en communicatie tussen waterschap, gemeenten en bewoners zijn cruciaal. Tot slot vraagt ruimtelijke ontwikkeling om een waterrobuuste inrichting, waarbij bouwlocaties in kwetsbare gebieden kritisch worden beoordeeld.

H6 Klimaatadaptatie**Bovenregionale stresstesten wateroverlast**

(Bron: Statenbrief: Voortgang Gelderse wateropgaven van 1 oktober 2025)

Naar aanleiding van de extreme neerslag in Duitsland, België en Limburg van juli 2021 heeft de landelijke Beleidstafel wateroverlast en hoogwater aanbevolen om bovenregionale stresstesten uit te voeren voor alle waterschappen in Nederland. De eerste stap van deze stresstesten – het maken van waterbeelden – is nu in heel Nederland afgerond. In Gelderland zijn waterbeelden gemaakt voor de Waterschappen Rijn en IJssel, Rivierenland en Vallei en Veluwe. De waterbeelden worden ook via de klimaateffectatlas toegankelijk gemaakt.

H6 Klimaatadaptatie, H7 Natuurdoelen**Provincie Gelderland, Strategisch Assetmanagementplan (SAMP)**

In het Strategisch Assetmanagementplan (SAMP) “De Waarde van Wegen” zijn de strategieën onderzocht om de provinciale infrastructuur klimaatadaptiever te maken. In het SAMP is de ambitie opgenomen dat in 2035 geen kwetsbare infrastructuurobjecten meer bestaan en in 2050 de infrastructuur kostenefficiënt, natuurinclusief en klimaatadaptief is. Om dit te bereiken worden klimaatadaptieve maatregelen meegenomen bij groot onderhoud, zoals bijvoorbeeld het extra beschermen van elektriciteitsvoorzieningen, het toepassen van hittebestendig asfalt en het doelbewust vasthouden van regenwater in bermsloten.

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

H6 Klimaatadaptatie**Provincie Gelderland: Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie (2024-2027)**

De uitvoeringsagenda beschrijft hoe de provincie werkt aan klimaatadaptatie. De agenda draagt bij aan het provinciale einddoel: een klimaatbestendig Gelderland in 2050.

De uitvoeringsagenda bevat onder andere de thema's:

- *Groene steden en dorpen*
- *Water- en bodemsturend werken*
- *Toekomstbestendig bouwen*
- *Klimaatbestendige provinciale infrastructuur*
- *Hitte*

Ook komen communicatie, participatie, monitoring, evaluatie, modellering en borging aan bod.

H6 Klimaatadaptatie**Provincie Gelderland (2023): Gelderse Handreiking Toekomstbestendig Bouwen**

Samen met gemeenten en waterschappen is gewerkt aan de Gelderse vertaling voor de maatlat gebouwde omgeving. De handreiking heeft als doel om nieuwbouw ook over vijftig tot honderd jaar leefbaar en bestand tegen weersextremen te houden. Uitgangspunten:

- *De gebouwde omgeving moet tijdens hitte een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving bieden.*
- *Langdurige droogte mag geen structurele schade veroorzaken aan bebouwing, funderingen, wegen, groen, water en vitale en kwetsbare functies.*
- *Hevige neerslag (1x per 100 jaar bui) en hoge grondwaterstanden mogen geen schade veroorzaken aan gebouwen, infrastructuur en voorzieningen, waarbij vitale functies en voorzieningen beschikbaar blijven.*
- *De gebouwde omgeving is via gevolgbeperking voorbereid op overstromingen vanuit het regionale watersysteem en door dijkdoorbraken.*

H6 Klimaatadaptatie**Conclusies en aanbevelingen uit Rekenkamer Oost Nederland (2025) Weer of geen weer 'Een onderzoek naar de inzet op klimaatadaptatie door de provincie Gelderland'.**

De provincie Gelderland heeft de afgelopen jaren veel initiatief getoond en inzet geleverd op het gebied van klimaatadaptatie. Er zijn meetbare prestatiedoelen geformuleerd, die veelal gerealiseerd en inzichtelijk zijn voor PS. De inzet van het team klimaatadaptatie vindt zelfstandig en in samenwerkingsverbanden plaats en loopt volgens plan. De borging van klimaatadaptatie binnen het eigen systeem van de provincie blijft op sommige gebieden achter. Bij klimaatadaptatieve opgaven op (boven)regionaal niveau kan de provincie ook een grotere rol gaan spelen. Het in stand houden van de productieve samenwerking tussen provincie en medeoverheden op het gebied van klimaatadaptatie vraagt daarnaast om een rolopvatting met het oog op de toekomst.

De rekenkamer beveelt aan om de rol die de provincie wil innemen binnen de DPRA-werkregio's vanaf 2027 en de rol binnen klimaatadaptatieve projecten op (boven)regionaal niveau te definiëren. Ook beveelt de rekenkamer aan om de klimaatadaptatieve kaders binnen de provinciale organisatie te borgen.

H7 Natuurdoelen**Evaluatie ecologische verbindingszones in Gelderland**

In deze evaluatie is de fysieke inrichting en de ecologische effectiviteit van 36 specifieke ecologische verbindingszones (EVZ's) in de provincie Gelderland onderzocht. Het doel was vaststellen in hoeverre deze zones zijn gerealiseerd en of ze functioneren in het verbinden van de Habitats van diersoorten.

De uitkomsten tonen aan dat het doel om leefgebieden effectief te verbinden slechts deels is behaald. Het target voor de inrichting van het model 'Das' is met 76 % het verst gevorderd, en de ecologische effectiviteit van de inrichting van poelen voor 'Kamsalamander' blijft steken op 15 %. Verder behalen ook de andere modellen op dit moment hun inrichting targets nog niet, wat betekent dat voor elk habitatstype er nog een restopgave overblijft. Een cruciaal knelpunt is de ontsnippering: bij slechts 10 % van de doorsnijdingen tussen wegen en EVZ's zijn faunapassages aanwezig. Hoewel mobiele soorten zoals de das de zones redelijk benutten, functioneren ze voor minder mobiele soorten zoals reptielen en vlinders nog niet als verbinding. Wel is het target voor beleidsmatige borging grotendeels behaald; de meeste gemeenten hebben EVZ's verankerd in hun bestemmingsplannen.

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

H8 Economie & recreatie**Samenvatting behoefte onderzoek zwemwater Gelderland**

In dit onderzoek is de huidige en toekomstige behoefte aan openbaar zwemwater in de provincie Gelderland geanalyseerd. Het doel was om de provincie inzicht te geven in het actuele aanbod versus de vraag vanuit inwoners en toeristen, om zo onderbouwde besluiten te kunnen nemen over de aanwijzing van officiële zwemwaterlocaties.

Uit de resultaten blijkt dat het doel om de behoeften in kaart te brengen is behaald, maar dat de beschikbare capaciteit niet overal aan de vraag voldoet. Hoewel de totale capaciteit (130.000) de vraag (142.114) nadert, ontstaat er door de ongelukkige geografische spreiding op een piekdag een tekort voor circa 62.000 zwemmers (43 % van de vraag). Het target voor voldoende aanbod is met name onvoldoende in de regio Apeldoorn, Ede en Arnhem/Nijmegen. Achterhoek en Rivierenland laten relatief kleinere tekorten zien.

Een opvallende uitkomst van het toekomstscenario is dat de totale vraag tot 2040 met ruim 1.800 personen daalt door vergrijzing, ondanks een bevolkingsgroei van 100.000 inwoners. Alleen op de Veluwe zal de vraag naar verwachting juist stijgen. Beheerders melden daarnaast dat de target voor waterkwaliteit onder druk staat door blauwalg en overlast door watervogels (met name ganzen).

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Bijlage 3 Suggesties voor een volgend RWP

De volgende suggesties zijn opgehaald tijdens de werksessies als ideeën voor een volgend RWP. De paragraafnummers in de tweede kolom verwijzen naar de paragrafen van het Ontwerp Regionaal waterprogramma 2021-2027.

Tabel B3.1 Suggesties voor een volgend RWP

Paragraaf	Paragraaf	Verbeter-/aandachtspunt nieuw RWP
Algemeen		Nota Ruimte.
		Nationaal Water Programma (NWP).
		Wisselwerking Omgevingsvisie-Programma.
Hoogwaterveiligheid		Opnemen meerlaagse veiligheid.
	3.6	MIRT-afspraken duidelijker beschrijven (soms wordt meer uitgevoerd dan afgesproken).
	3.6	Dijk-/verbetertrajecten opnieuw onderbrengen, soms dubbel.
	3.6	Deltaprogramma Rijn en Maas opnemen.
	3.6	Ruimte voor de Rivieren 2.0 opnemen.
	3.6	Nieuwe geprogrammeerde versterkingstrajecten opnemen (uit HWBP).
	3.6	Natuurcompensatiebank opnemen?
	3.6	BKL-reserveringen, wat kunnen we ermee? Op voortborduren.
	3.6	Profielen voor vrije ruimte, wat voor effect heeft dit op reserveren/arrangeren et cetera (uit HWBP).
	3.6	Regionaal Perspectief Rijn voor Maas, opnemen.
	3.6	Herijking Deltaprogramma opnemen.
	3.6	Primair water en regionaal watersysteem in samenhang met elkaar opnemen.
	3.6	Rol provincie ten aanzien van nationale beveerpak.
	3.7	Nieuwe inzichten overschrijdingskansen verwerken.
	3.7	Verwijzing naar regionale stresstesten en nieuwe overstromingsscenario's opnemen + vervoltraject.
3.7	Verwijzing naar beleidskader primair watersysteem opnemen.	
3.7	Beleidskader voor uiterwaarden (natuur, wonen, et cetera) opnemen.	
3.7	In beekdalen dunne scheidslijn tussen wateroverlast en waterveiligheid.	
3.7	Herzien indeling paragraaf 3.6 en 3.7.	

Kenmerk R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Paragraaf	Paragraaf	Verbeter-/aandachtspunt nieuw RWP
	3.7	Wat betekent het rekening houden met onder andere erfgoed en cultuur voor de droge compartimentskeringen zoals oude Maasdijkje en Diefdijk met betrekking tot behoud van profiel (tuinhuisjes, geitenpaadjes et cetera)?
	3.8	Klimaatadaptatie valt nu onder waterbeschikbaarheid, maar waterveiligheid valt ook onder klimaatadaptatie. Relatie met programma klimaatadaptatie leggen
Waterkwaliteit	3.9	Verhogen toegankelijkheid KRW-informatie.
	3.9	Nulmeting om effectiviteit te kunnen monitoren
	3.9	Omgaan met nieuwe uitdagingen (klimaatextremen, exoten, nieuw opkomende stoffen).
	3.10	Omgaan met nieuw opkomende stoffen.
	3.11	Borgen financiering early-warning-meetnet na 2027
	3.11	Opschalen nitraatmaatregelen van bedrijfsniveau naar gebiedsniveau.
	3.11	Onderzoek naar boringen in kwetsbare gebieden alsnog starten (eerst inzicht in aantal/locaties boringen).
	3.12	Heldere positionering toezicht & handhaving in RWP?
	3.13	Versterken aanpak en beheer grondwaterverontreinigingen.
Klimaatadaptatie	3.14	Zoektocht naar alternatieven die het waterverbruik beperken beter structureren.
	3.14	Actualiseren beleidskader en een toetsingskader voor grondwateronttrekkingsvergunningen.
	3.16	Een volgende logische stap is te beoordelen in hoeverre de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie en het RWP zich met elkaar verhouden. Mogelijk onderzoeken of klimaatadaptatie een integraal onderdeel kan worden van het RWP (zoals opgenomen als actie).
	3.17	Aandachtspunt is de afstemming tussen de Provinciale Omgevingsvisie en DPZW en ZON. Er is de behoefte om doelen op droogte te concretiseren. Binnen ZON is hier de afgelopen periode intensief aan gewerkt en dit is vastgelegd in een afzonderlijk rapport en het strategiedocument van ZON. Het is van belang dat in de Omgevingsvisie expliciet de juiste haakjes worden gelegd met het Deltaprogramma Zoetwater (DPZW) en Zoetwatervoorziening Oost-Nederland, zodat deze bestaande uitwerking goed wordt benut.

Kenmerk

R001-1304054AVG-V01-pws-NL

Paragraaf	Paragraaf	Verbeter-/aandachtspunt nieuw RWP
	3.18	Bij het opstellen van de normen voor wateroverlast zou de provincie ook naar de samenhang met droogte moeten kijken.
	3.20	Grondwaterfluctuatiezones meenemen in de signaleringskaarten. Locatiekeuze en locatie inrichting instrumenten voor Water en Bodem sturend verankeren in de omgevingsverordening.
Natuur	3.26	Het is de verwachting dat in de zomer de wateraanvoer op het systeem afneemt dus meer berekening plaats zal vinden vanuit grondwater. Dit roept vragen op namelijk: Waar kan dit en waar kan dit niet? Er is nu de tijd om hier beleid voor te maken.
	3.26	Een gezamenlijke evaluatie natuurwateren met de waterschappen en de provincie is wenselijk. De waterschappen doen een voorstel en de provincie kan deze wateren vaststellen.
	3.30	Naar aanleiding van de evaluatie naar ecologische verbindingzones is actualisatie hiervan wenselijk. Dit vraagt nog om een bestuurlijk besluit en een wijziging van de Omgevingsverordening. Deze zones kunnen worden vastgelegd in het volgende RWP. Onderzoeken of maatwerk mogelijk is ten aanzien van gedragscode (protocol voor beheer en onderhoud van watergangen).
Economie en recreatie	3.31	Maak duidelijk onderscheid naar gebiedsprocessen waarin water leidend is en processen waarin water alleen een bijdrage levert.
	3.31	Koppel subsidies explicieter aan waterdoelen en overweeg het inzetten van een instrumentenmix.
	3.31	Zorg voor heldere rolverdeling tussen partners. Aandacht voor het spanningsveld droogte en waterkwaliteit.
		Aandacht voor herbestemmen van grondstroken in relatie tot waterkwaliteit.
	3.32	Betrek het resultaat van het uitgevoerde behoefte onderzoek zwemwater (zie tekstkader H8 Economie & recreatie in bijlage 2).